

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANCIJA/
FINANCIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

SREDIŠNJA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

GODIŠNJE KONSOLIDIRANO IZVJEŠĆE
UNUTARNJE REVIZIJE
ZA
2021. GODINU

Sarajevo, ožujak 2022. godine

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH - SHJ	2
3. Temelj za pripremu Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH9	
3.1. Zakonodavni okvir.....	9
3.2. Metodologija rada unutarnje revizije u institucijama BiH.....	10
4. Konsolidirano izvješće o unutarnjoj reviziji po godišnjim izvješćima JUR za 2021. godinu .	13
4.1. Jedinice unutarnje revizije institucija BiH – pregled uspostave JUR.....	13
4.2. Nadležnost jedinica za unutarnju reviziju.....	16
4.3. Izvješća jedinica unutarnje revizije.....	18
4.4. Pregled uspostave i razvoja sustava unutarnje revizije institucija BiH	33
4.5. Pregled primjene metodologije rada i učinka jedinica unutarnje revizije institucija BiH.....	36
4.6. Kontinuirana profesionalna edukacija unutarnjih revizora u institucijama BiH.....	44
4.7. Unapređenje sustava unutarnje revizije.....	46
5. Informacija o realizaciji Strategije razvoja sustava unutarnjih finansijskih kontrola u institucijama BiH za razdoblje 2020-2025 godina u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju i Operativnog godišnjeg akcijskog plana Strategije za 2021. godinu	48
5.1. Osnove Strategije razvoja sustava unutarnjih finansijskih kontrola u institucijama BiH za razdoblje 2020-2025 godina i informacija o njenoj realizaciji	48
5.2. Operativni godišnji akcijski plan Strategije razvoja sustava unutarnjih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2021. godinu.....	49
6. Realizacija zaključaka Vijeća ministara BiH	55

1. Uvod

Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH (u daljnjem tekstu: SHJ) obvezna je, sukladno odredbama članka 25. Zakona o unutarnjoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 27/08 i 32/12), da pripremi Godišnje Konsolidirano izvješće unutarnje revizije.

Godišnje Konsolidirano izvješće unutarnje revizije daje osnovne podatke o sustavu unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), podatke o aktivnostima Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija i trezora BiH, podatke o jedinicama unutarnje revizije i unutarnjim revizorima, podatke o revidiranim institucijama, kao i podatke o izvršenim unutarnjim revizijama od strane jedinica za unutarnju reviziju institucija BiH i podatke o poduzetim aktivnostima na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH.

Sustav unutarnje revizije dio je sustava javne unutarnje financijske kontrole (PIFC – *Public Internal Financial Control*) koji je razvila Europska komisija i koji ima za cilj da zemljama u procesu pridruživanja Europskoj uniji pruži pomoć u razumijevanju i primjeni dobro razvijenih i efektivnih sustava unutarnje kontrole.

Sustav unutarnje revizije u institucijama BiH, pored Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 27/08 i 32/12), definiran je i strateškim dokumentima i to: Strategijom razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2016-2018. godina koju je usvojilo Vijeće ministara BiH na 87. sjednici održanoj 29.12.2016. godine i Strategijom razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020-2025. godina, koju je usvojilo Vijeće ministara BiH na 8. sjednici, održanoj 11.06.2020. godine.

Važan segment sustava unutarnje revizije u javnom sektoru BiH predstavlja i Koordinacijski odbor središnjih jedinica za harmonizaciju (KO SJH). Ovo tijelo čine rukovoditelji Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, Središnje harmonizacijske jedinice Federalnog ministarstva financija i Središnje jedinice za harmonizaciju Ministarstva financija Republike Srpske.

U nastavku dajemo pregled stanja zakonodavnog okvira unutarnje revizije u institucijama BiH, podatke o: aktivnostima SHJ, jedinicama unutarnje revizije i izvršenim unutarnjim revizijama, preporukama iz izvješća unutarnje revizije, poštovanju metodologije rada unutarnje revizije, kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH, realizaciji Operativnog godišnjeg akcijskog plana Strategije¹ za 2021. godinu, kao i mjerama i aktivnostima poduzetim od strane institucija i unutarnje revizije na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH.

2. Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH - SHJ

Obveza Bosne i Hercegovine na polju unutarnje revizije utvrđena je člankom 90. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine u dijelu pod nazivom „Suradnja u području revizije i financijske kontrole“ („Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori“, broj 10/08).

Sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 27/08 i 32/12), Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i BiH, Zakonu o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), a na temelju Odluke Vijeća ministara BiH, broj 113/09 („Službeni glasnik BiH“, broj 44/09), uspostavljena je Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH – SHJ, koja sukladno navedenim propisima ima obvezu uspostaviti i razvijati sustav unutarnje financijske kontrole u

¹ Strategija razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020-2025. godina

institucijama Bosne i Hercegovine, a kao poseban segment ovog sustava da uspostavi sustav i strukturu unutarnje revizije u institucijama BiH.

Potporu uvođenju i razvoju javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini pružila je i Europska unija kroz realizaciju projekata tehničke pomoći financiranih iz sredstava IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) fondova potpore Bosni i Hercegovini. Do sada su realizirana dva projekta i to: Projekt PIFC (*Public Internal Financial Control*) i Projekt SPFM (*Strengthening Public Financial Management*), dok je u toku realizacija Projekta "Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3). Projektom PIFC pružena je potpora institucijama BiH u procesu uvođenja i razvoja sustava unutarnje revizije (IR) i sustava financijskog upravljanja i kontrole (FUK) utemeljenih na dobrim praksama u državama članicama Europske unije (EU), kao i na iskustvima iz drugih država koje ispunjavaju obveze u svezi s procesima pristupanja članstvu u EU. Kroz projekt SPFM pružena je potpora unapređenju veze između kreiranja politika i procedura planiranja proračuna, te jačanja sustava javne unutarnje financijske kontrole. Projekt PIFC 3 se oslanja na prethodna dva projekta i usmjeren je na pružanje potpore reformi upravljanja javnim financijama u procesu pristupanja Europskoj uniji, kroz jačanje kapaciteta, ažuriranje metodologije rada i razvijanje softverskih alata za provedbu financijskog upravljanja i kontrole i unutarnje revizije u javnom sektoru na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti na realizaciji projekta EU "Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3) otpočele su u listopadu 2018. godine. U proteklom razdoblju u okviru Projekta izrađen je nacrt Okvira za strategiju javne unutarnje financijske kontrole za razdoblje 2020-2025 kojim su definirani ciljevi i područja razvoja PIFC-a na svim razinama vlasti u BiH. Nakon što je Koordinacijski odbor SJH prihvatio navedeni okvirni strateški dokument, pripremljene su i pojedinačne strategije za svaku razinu vlasti u BiH. Sukladno usvojenim strategijama i specifičnim potrebama i prioritetima koji odgovaraju dostignutoj razini razvoja u oblasti javnih unutarnjih financijskih kontrola, u okviru Projekta pružena je i tijekom 2021. godine potpora središnjim harmonizacijskim jedinicama u daljnjem razvoju ovog sustava.

Kao rezultate ovog projekta, u domenu unutarnje revizije u institucijama BiH, do kraja 2021. godine možemo navesti:

- izrađena je Strategija razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020-2025 godina²;
- izrađen je novi Priručnik za unutarnju reviziju u institucijama BiH (ažurirana verzija), sukladno posljednjoj verziji Međunarodnih standarda za unutarnju reviziju³;
- izrađen je Pravilnik o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH⁵;
- okončane su aktivnosti na izradi aplikacije za praćenje i upravljanje FUK-om i UR-om u javnom sektoru BiH (PIFC aplikacija) koja u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju omogućava upravljanje procesom planiranja i vršenja revizija, evidentiranje svih provedenih aktivnosti i izvješćivanje uz pomoć IT alata;
- održane su obuke o primjeni novih propisa iz oblasti unutarnje revizije u institucijama BiH tijekom kojih je, također, prezentirana i nova Aplikacija i
- provedena je pilot revizija u jednoj od institucija BiH⁶ u tijeku koje je primijenjena Aplikacija za praćenje i upravljanje FUK-om i unutarnjom revizijom u javnom sektoru BiH (testna verzija).

Planirano je da se u prvoj polovini 2022. godine okončaju potrebne aktivnosti na instaliranju Aplikacije, čime će biti ispunjeni potrebni preduvjeti za stavljanje u upotrebu Aplikacije i njenu dosljednu primjenu od strane svih

² Usvojena na 8. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 11.06.2020. godine.

³ Stupili na snagu 01.01.2017. godine.

⁴ Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 73/21.

⁵ Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 74/21.

⁶ Ministarstvo vanjskih poslova BiH

organizacija na koje se primjenjuju odredbe Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH. IT kompanija, koja je izradila Aplikaciju, pripremila je i Korisnički nputak za njenu primjenu koji je dostupan u okviru Aplikacije svim njenim korisnicima.

Okvir PIFC-a (*Public Internal Financial Control*) čine tri stuba koji bi trebali osigurati dovoljno sinergijskih efekata kako bi se osiguralo razumno uvjerenje da unutarnje kontrole funkcioniraju adekvatno i efektivno, a to su:

- funkcionalno neovisna i decentralizirana unutarnja revizija (UR) - koja ima ulogu da pruži pomoć rukovoditelju institucije vršeći pregled adekvatnosti i efektivnosti unutarnjih kontrola i dajući preporuke u cilju unapređenja poslovanja institucije,
- finansijsko upravljanje i kontrola (FUK) – koje je usmjereno na jačanje odgovornosti za ostvarivanje ciljeva institucije, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcioniranje sustava finansijskog upravljanja i kontrole u instituciji i
- SHJ, kao zasebna jedinica, koja razvija i usmjerava proces PIFC-a.

Svaka od tri razine vlasti je, kroz svoju središnju harmonizacijsku jedinicu, dokumente koje je KO SJH odobrio, dalje razrađivao i pripremao dokumente, prilagođavajući okvirne dokumente svojim potrebama. Ovakvim koordiniranim pristupom postignuta je unificiranost u pristupu propisima metodološkog tipa iz oblasti unutarnje revizije.

Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, uskladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH, ovlaštena je za razvoj, rukovođenje i koordinaciju unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine. Sukladno nadležnostima definiranim Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH, SHJ je do sada realizirala kako slijedi:

a) *Pripremu prijedloga za izmjene Zakona o unutarnjoj reviziji u institucijama Bosne i Hercegovine, nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH;*

SHJ je u tijeku 2012. godine pripremila nacrt Zakona o izmjenama Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH, kojim su stvorene kvalitetne zakonske pretpostavke za uspostavu efikasnog i ekonomičnog sustava unutarnje revizije u institucijama BiH. Zakon je, nakon usvajanja, objavljen u „Službenom glasniku BiH“, broj: 32/12.

Ovom dopunom zakonskog rješenja definirano je vršenje funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH na način da se osigura efikasnija i racionalnija uspostava jedinica unutarnje revizije, koje će onemogućiti uspostavu nepotrebno velikog broja jedinica unutarnje revizije, nego da se s manjim brojem jedinica koje će, sukladno različitim kriterijima grupiranja i ispunjenosti uvjeta, omogućiti pokrivenost unutarnjom revizijom više organizacijski i resorno srodnih institucija, a što za rezultat ima i značajan materijalni efekt u smislu negomilanja neracionalnog broja izvršitelja i troškova koji bi se tako proizveli. Ovakvom izmjenom omogućena je i uspostava jedne jedinice unutarnje revizije koja će vršiti unutarnju reviziju u više organizacijski ili resorno srodnih institucija, sukladno principima definiranim Zakonom.

SHJ je, sukladno navedenim odredbama Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH, pripremila Odluku o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19. Odluka je pripremljena na temelju analize ispunjenosti definiranih kriterija za uspostavu jedinica unutarnje revizije i podataka o godišnjem proračunu i finansijskim planovima institucija, te je istom predviđen uspostava ukupno 19 jedinica unutarnje revizije koje će pružati usluge unutarnje revizije u 77 institucija BiH.

b) *Pripremu i implementaciju programa obuke i certificiranja unutarnjih revizora institucija Bosne i Hercegovine, nakon usuglašavanja programa obuke u Koordinacijskom odboru SJH;*

U prethodnom razdoblju izvršena je obuka osoblja koje radi na poslovima unutarnje revizije i finansijskog upravljanja i kontrole, u institucijama Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije

BiH, kroz Projekt PIFC i Projekt SPFM koji su financirani od strane EU. Različite razine obuka pružene su za različite polaznike iz različitih oblasti.

SHJ je donijela Program obuke i certificiranja unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/15 i 89/18), kojim se definira način sticanja zvanja i certifikata ovlaštenog unutarnjeg revizora u institucijama BiH, te obveza daljnjeg profesionalnog usavršavanja unutarnjih revizora sukladno Standardima unutarnje revizije. Sukladno ovom programu, SHJ je donijela Odluku o načinu bodovanja, evidentiranja i izvješćivanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 92/15, 56/17 i 65/19) i Uputstvo o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 97/15), kojim su detaljno definirani način i postupak ispunjavanja zahtjeva kontinuirane edukacije.

U proteklom razdoblju SHJ je organizirala, sukladno navedenom programu, u dva ciklusa obuke za unutarnje revizore u institucijama BiH u svrhu sticanja Certifikata ovlaštenog unutarnjeg revizora. Obuke se sastoje od teorijske obuke, polaganja pismenog ispita i praktične obuke, koja se odvija kroz provođenje dvije unutarnje revizije u institucijama BiH pod stručnim nadzorom mentora. Do kraja 2021. godine SHJ je certificirala ukupno 39 unutarnjih revizora u institucijama BiH.

Sukladno propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije (KPE) unutarnjih revizora u institucijama BiH, SHJ je i u ovom izvještajnom razdoblju organizirala obuke za unutarnje revizore u institucijama BiH na teme definirane Programom obuke i certificiranja unutarnjih revizora u institucijama BiH. Održane su ukupno četiri obuke za unutarnje revizore u institucijama BiH, od kojih je tri obuke organizirala SHJ, tijekom kojih su obrađene sve teme predviđene Planom i programom obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu, koji je donijela SHJ MFT BiH⁷. Jednu obuku iz oblasti unutarnje revizije organizirao je i Koordinacijski odbor SJH. U svakoj od ovih obuka aktivno učešće imali su eksperti Projekta PIFC 3, koji su pored održanih teorijskih predavanja na teme obuhvaćene obukama, upoznali polaznike i s primjerima dobre prakse zemalja u okruženju, kako je to i predviđeno u okviru plana aktivnosti i zadataka ovog projekta.

Sukladno navedenim propisima SHJ izdaje, na temelju dostavljenih zahtjeva, mišljenje o priznavanju obuka koje organiziraju međunarodne i domaće organizacije, kao kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH, kako je to definirano Programom i Odlukom⁸. U 2021. godini SHJ je zaprimila i obradila ukupno 92 zahtjeva jedinica unutarnje revizije za bodovanje obuka kao kontinuirane profesionalne edukacije, na koja su u predviđenom roku izdata mišljenja.

c) *Usvajanje i implementaciju standarda za unutarnju reviziju u institucijama BiH i Kodeksa profesionalne etike za unutarnje revizore, nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH;*

U 2011. godini SHJ je pripremila, sukladno Međunarodnim standardima unutarnje revizije, metodologiju rada unutarnje revizije u institucijama BiH SHJ i istu objavila u vidu Priručnika za unutarnju reviziju sa standardima unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11). Metodologija se temelji na okvirnim dokumentima odobrenim od Koordinacijskog odbora SJH.

U 2017. godini SHJ je pripremila, na temelju odluke Koordinacijskog odbora SJH, i dostavila na objavu Odluku o usvajanju standarda unutarnje revizije u institucijama BiH kojom se regulira usvajanje, objavljivanje i primjena Međunarodnih standarda za profesionalnu praksu unutarnje revizije, koji su stupili na snagu 01.01.2017. godine. Navedena Odluka objavljena je u "Službenom glasniku BiH", broj 93/17.

Kodeks profesionalne etike za unutarnje revizore u institucijama BiH sastavni je dio metodologije unutarnje revizije i usuglašen je s Međunarodnim okvirom profesionalne prakse unutarnje revizije⁹.

U izvještajnom razdoblju SHJ je, s ekspertima Projekta EU PIFC 3, pripremila Pravilnik o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH, koji je objavljen u prosincu

⁷ Objavljen na web stranici SHJ <https://chi.mft.gov.ba>, odnosno na web stranici Ministarstva financija i trezora BiH (www.mft.gov.ba) u dijelu koji se odnosi na Središnju harmonizacijsku jedinicu.

⁸ Program obuke i certificiranja unutarnjih revizora u institucijama BiH i Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvješćivanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH.

⁹ *The International Professional Practices Framework* – izdat od Globalnog instituta unutarnjih revizora (*The IIA*)

2021. godine. Pravilnik pruža detaljne smjernice i uputstva načina provedbe unutarnje i vanjske ocjene kvaliteta, sukladno zahtjevima standarda unutarnje revizije.

d) *Usvajanje i implementaciju radne metodologije unutarnje revizije, nakon usaglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH;*

Pored Priručnika, nakon usuglašavanja okvirnih dokumenata na Koordinacijskom odboru SJH, SHJ je za potrebe unutarnje revizije u institucijama BiH pripremila i objavila tekst Povelje unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11 i 30/18) i Kodeks profesionalne etike za unutarnje revizore u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11), kao dio radne metodologije za unutarnju reviziju u institucijama BiH. SHJ je, također, objavila i tekst Sporazuma o vršenju funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 73/12 i 32/18).

Poveljom unutarnje revizije uređuje se opći pristup unutarnje revizije, svrha i cilj, neovisnost, uloga i djelokrug unutarnje revizije, odgovornost rukovoditelja jedinice za unutarnju reviziju/unutarnjeg revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje revizija, te se definira način izvješćivanja i postupci u slučaju identificiranja pokazatelja prevare.

Etički kodeks je dokument neophodan i prikladan za profesiju unutarnje revizije koja se temelji na povjerenju u objektivno uvjeravanje o adekvatnom upravljanju rizicima, sustavima kontrole i rukovođenju. Etički kodeks definira principe i pravila ponašanja koja su interni revizori obavezni poštovati i pridržavati ih se, što predstavlja temelj za profesionalno pružanje usluga unutarnje revizije.

U cilju stvaranja uvjeta za provedbu Zakona i podzakonskih akata SHJ je pripremila i objavila tekst Sporazuma o vršenju funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH, kojim se reguliraju međusobna prava i obveze jedinica unutarnje revizije, koje su navedenim propisima zadužene za vršenje funkcije unutarnje revizije u više institucija, i institucije u kojoj ta jedinica pruža uslugu unutarnje revizije.

U tijeku 2019. godine SHJ je pripremila i testirala, u suradnji s ekspertima Nacionalne akademije za ekonomiju i financije Ministarstva financija Kraljevine Nizozemske¹⁰, Priručnik za reviziju učinka za unutarnje revizore u institucijama BiH. U pripremi, izradi i testiranju ovog priručnika sudjelovali su, pored nizozemskih eksperata i SHJ i unutarnji revizori iz šest institucija BiH¹¹. Odluka o donošenju Priručnika objavljena je u "Službenom glasniku BiH", broj 81/19, dok je Priručnik objavljen na veb stranici SHJ.

U izvještajnom razdoblju objavljen je novi Priručnik za unutarnju reviziju, koji je usklađen s posljednjom verzijom Međunarodnih standarda za unutarnju reviziju. Izrada ovog priručnika realizirana je u okviru planiranih aktivnosti Projekta tehničke pomoći EU našoj zemlji "PIFC 3", kroz suradnju SHJ i eksperata Projekta. Koordinacijski odbor SJH je, na svojoj 11. sjednici održanoj 29.11.2021. godine, odobrio okvirni tekst Priručnika za unutarnju reviziju, na temelju kojeg je SHJ donijela Odluku o donošenju Priručnika za unutarnju reviziju u institucijama BiH koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 73/21.

Također, u izvještajnom razdoblju u okviru Projekta poduzete su aktivnosti na izradi Aplikacije za praćenje i upravljanje FUK-om i unutarnjom revizijom u javnom sektoru BiH u dijelu koji se odnosi na vršenje unutarnje revizije i izvješćivanje unutarnje revizije. U izradi i testiranju funkcionalnosti aplikacije za unutarnju reviziju aktivno su sudjelovale sve tri SHJ, kao i unutarnji revizori. Također, proces testiranja aplikacije proveden je i kroz pilot reviziju u Ministarstvu vanjskih poslova BiH tijekom koje je cjelokupan postupak revizije, od planiranja, ocjene prikupljenih dokaza, formuliranja nalaza i preporuka, do izrade izvješća i planova aktivnosti izvršen u testnoj verziji Aplikacije. U tijeku su aktivnosti na instaliranju Aplikacije na server Ministarstva financija i trezora BiH. Očekuje se da će u prvoj polovini 2022. godine Aplikacija biti u potpunosti spremna za korištenje i početi se primjenjivati u svim institucijama BiH. Primjena softvera u postupku vršenja revizija treba doprinijeti većoj efikasnosti unutarnje revizije i jednoobraznoj primjeni propisane metodologije rada, što će osigurati usklađenost sa

¹⁰ Na temelju bilateralnog sporazuma o suradnji zaključenog između Ministarstva financija Kraljevine Nizozemske i Ministarstva financija i trezora BiH.

¹¹ Imenovana Radna grupa za izradu Nacrta priručnika za reviziju učinka u institucijama BiH i Tim za vršenje pilot unutarnje revizije učinka – rješenja SHJ MFT BiH o imenovanju od 26.11.2018. i 14.05.2019. godine.

standardima unutarnje revizije koji se odnose na proces vršenja revizije, a time i doprinijeti unapređenju kvaliteta rada.

Uporedo s izradom Priručnika i softverskih/aplikativnih rješenja, u izvještajnom razdoblju SHJ je s ekspertima Projekta pripremala i metodologiju za provedbu kontrole kvaliteta unutarnje revizije. Koordinacijski odbor SJH je, na svojoj 12. sjednici održanoj 13.12.2021. godine, odobrio dokument kojim se uređuje kontrola kvaliteta unutarnje revizije, sukladno kojem je SHJ donijela Odluku o donošenju Pravilnika o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 74/21. Navedeni metodološki dokument pruža detaljne smjernice i napatke koji će olakšati jedinicama unutarnje revizije ispunjavanje zahtjeva standarda unutarnje revizije, koji nalažu kontinuirano preispitivanje kvaliteta revizijskog rada u svrhu unapređenja usluga koje pružaju.

e) *Usvajanje i implementaciju Strategije razvoja unutarnje revizije u javnom sektoru nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH;*

Osnovni strateški dokument, koji je na sveobuhvatan način predstavio novi koncept upravljanja javnim financijama i aktivnosti za potrebe njegovog razvoja, bila je Strategija za provedbu javne unutarnje kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo na 110. sjednici, održanoj 30.12.2009. godine.

U tijeku 2020. godine, u okviru Projekta podrške EU "PIFC-3", okončane su aktivnosti na izradi trećeg po redu strateškog dokumenta iz oblasti sustava javnih unutarnjih financijskih kontrola u BiH. Izradi ovog dokumenta prethodila je izrada okvirnog dokumenta koji je dao petogodišnju perspektivu razvoja PIFC-a u javnom sektoru BiH. U tijeku 2019. godine Koordinacijski odbor SJH je prihvatio nacrt Okvira za strategiju javne unutarnje financijske kontrole za razdoblje 2020-2025, koji je pripremljen od strane stručnog tima Projekta, nakon čega su izrađene i pojedinačne strategije za svaki od upravnih nivoa vlasti u BiH sukladno njihovim specifičnim prioritetima i potrebama. Vijeće ministara BiH usvojilo je, na svojoj 8. sjednici održanoj 11.06.2020. godine, Strategiju razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama BiH za razdoblje 2020-2025 godina. Polazeći od dostignute razine razvoja sustava javnih unutarnjih financijskih kontrola u institucijama BiH, Strategija određuje konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za unapređenje sustava financijskog upravljanja i kontrole, sustava unutarnje revizije, te monitoringa i izvješćivanja u ovim oblastima.

f) *Davanje suglasnosti na pravilnike o sistematizaciji organizacija koje uspostavljaju jedinice unutarnje revizije u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju;*

SHJ je sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH objavila Odluku o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19) i Pravilnik o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14) čime su stvoreni svi potrebni uvjeti za dostavljanje prijedloga pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u jedinicama unutarnje revizije na suglasnost SHJ za institucije koje uspostavljaju jedinice unutarnje revizije. Ova aktivnost proizašla je nakon objavljivanja navedenih dokumenata, a koji su rezultat analiza koje su rađene od strane SHJ i razmatranja materijala i prijedloga dostavljenih od eksperata Projekta PIFC za izradu optimalne strukture unutarnje revizije u institucijama BiH. Ovim dokumentima definirano je uspostavljanje decentraliziranog modela unutarnje revizije u institucijama BiH, kao i obveze institucija za uspostavu jedinica unutarnje revizije.

SHJ, sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji, daje suglasnost na izmjene i dopune pravilnika o unutarnjoj organizaciji institucija koje imaju obvezu uspostaviti jedinicu unutarnje revizije sukladno navedenim propisima. Suglasnost na izmjene Pravilnika, zaključno s 31.12.2021. godine, data je za 18 od ukupno 19 institucija koje su to bile obavezne učiniti i jedno javno poduzeće. SHJ je sukladno svojoj zakonskoj obvezi razmotrila sve pristigle zahtjeve, te na one koji nisu bili kompletni i usaulašeni s navedenim propisima, dala određene preporuke i sugestije prije konačne saglasnosti.

- g) *Koordinaciju rada jedinica unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i uspostavu veza s državnim i međunarodnim institucijama na području unutarnje revizije;*

Trenutačno su funkcionalno uspostavljene jedinice unutarnje revizije u svih 19 institucija BiH, koliko prema važećim propisima treba biti uspostavljeno. Od toga, njih 16 je uspostavljeno sukladno propisima iz oblasti unutarnje revizije, dok je u 3 institucije unutarnja revizija uspostavljena prema pravilniku o unutarnjoj organizaciji koji nije usklađen s relevantnim propisima¹².

U tijeku 2020. godine je i jedno javno poduzeće, Radio-televizija BiH, pribavilo suglasnost SHJ za imenovanje rukovoditelja JUR i popunilo i poziciju unutarnjeg revizora.

SHJ sukladno svojoj ulogozi osigurava ravnopravan pristup metodologiji i primjeni propisa iz oblasti unutarnje revizije svim jedinicama unutarnje revizije, te koordinira rad unutarnjih revizora na terenu i izvješćuje o njihovom radu kroz Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije. Podaci o radu jedinica unutarnje revizije i njihovim karakteristikama dati su detaljno u četvrtom dijelu ovog izvješća.

- h) *Davanje suglasnosti na izbor rukovoditelja jedinice za unutarnju reviziju i na uspostavu odbora za unutarnju reviziju;*

SHJ je, objavljivanjem Odluke o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19) i Pravilnika o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14), definirala kriterije za izdavanje ovakve vrste suglasnosti. SHJ je, sukladno važećim propisima kojima se uređuje oblast unutarnje revizije u institucijama BiH, a na temelju ispunjenosti propisanih uvjeta, u predviđenom roku dala svoje mišljenje o suglasnosti po pristiglim zahtjevima za imenovanje rukovoditelja jedinice unutarnje revizije. SHJ je izdala, zaključno s 31.12.2021. godine, ukupno 18 saglasnosti na izbor rukovoditelja jedinice unutarnje revizije.

Očekuje se da će u narednom razdoblju i preostale tri institucije koje nemaju popunjenu poziciju rukovoditelja JUR¹³, sukladno odredbama Odluke o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH i Pravilnika o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH, provesti potrebne procedure za zapošljavanje rukovoditelja jedinice unutarnje revizije.

- i) *Suradnju s Uredom za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u cilju ostvarivanja efikasne i djelotvorne unutarnje i vanjske revizije;*

Postoje uvjeti za operativnu suradnju između unutarnjih i vanjskih revizora kroz primjenu INTOSAI standarda¹⁴ i smjernica (INTOSAI GOV), koje je Koordinacijski odbor vrhovnih revizijskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija – ISSAI okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/11), a čiju primjenu sugerira i SHJ unutarnjim revizorima kroz Priručnik za unutarnju reviziju u institucijama BiH. SHJ je kroz dostavljena godišnja izvješća jedinica unutarnje revizije informirana da se uvažavaju date sugestije kroz poštovanje metodologije, te da postoji operativna suradnja između osoblja unutarnje revizije i revizora Ureda za reviziju institucija BiH. Rukovoditelji SHJ i Ureda za reviziju institucija BiH održavaju radne sastanke s ciljem unapređenja suradnje.

- j) *Nadzor nad implementacijom svih primjenjivih regulativa za unutarnju reviziju od strane jedinica za unutarnju reviziju;*

Nadzor nad primjenom regulativa za unutarnju reviziju SHJ osigurava kroz godišnja izvješća jedinica unutarnje revizije i unutarnjih revizora, a koji služe kao temelj za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije. Nadzor se vrši i kroz održavanje sastanaka SHJ s rukovoditeljima JUR i unutarnjim revizorima, kao i kroz davanje suglasnosti i mišljenja SHJ u svezi sa zahtjevima unutarnje revizije, te kroz odobravanja dodatka Priručniku. Također, i unutarnja ocjena kvaliteta rada unutarnje

¹² Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - BHANSA

¹³ Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela, BHANSA i Ministarstvo obrane BiH (od 24.05.2021. upražnjena pozicija rukovoditelja JUR u ovom ministarstvu).

¹⁴ Standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI)

revizije koju provodi rukovoditelj JUR, sukladno Međunarodnim standardima unutarnje revizije, doprinosi funkciji nadzora na razini jedinica unutarnje revizije.

U izvještajnom razdoblju, zbog obveze poštivanja epidemioloških mjera na suzbijanju pandemije, Odsjek za razvoj unutarnje revizije SHJ nije bio u mogućnosti da održi veći broj sastanaka s osobljem unutarnje revizije u institucijama BiH, te se komunikacija odvijala uglavnom putem *e-mail* korespondencije i telefonskim putem. Održano je planiranih 6 sastanaka s rukovoditeljima jedinica unutarnje revizije i unutarnjim revizorima, kao i nekoliko neformalnih savjetodavnih sastanaka na kojima su razmatrani problemi i nedoumice koje u svom radu imaju unutarnji revizori, te mogućnosti i načini za poboljšanje kvaliteta usluga koje pruža unutarnja revizija, sukladno propisima u ovoj oblasti i utvrđenoj metodologiji rada.

Pored naprijed navedenih aktivnosti, SHJ je sukladno Pravilniku o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH i Programu obuke i certificiranja unutarnjih revizora u institucijama BiH, a u suradnji s entitetskim SHJ i strukovnim udruženjima: Udruženjem unutarnjih revizora u BiH – Sarajevo, Udruženjem unutarnjih revizora iz Banjaluke i Akademsko-strukovnim udruženjem unutarnjih revizora u BiH, vršila verifikaciju, kroz procjenu i provjeru sukladno definiranim kriterijima, za svaki od pristiglih zahtjeva za verifikaciju certifikata ovlaštenih unutarnjih revizora izdatih od navedenih institucija i udruženja. Zaključno s 31.12.2021. godine SHJ je izdala ukupno 378 mišljenja o prihvatljivosti certifikata ovlaštenog unutarnjeg revizora u smislu kvalificiranoosti za obavljanje poslova iz oblasti unutarnje revizije u institucijama BiH. Od ukupnog broja datih mišljenja (378), u izvještajnom razdoblju izdato je 25 mišljenja. Podatak o broju verificiranih certifikata govori o postojanju adekvatnog broja kvalificiranih kandidata, kvalificirane konkurencije, za popunu radnih mjesta u jedinicama unutarnje revizije institucija BiH.

3. Osnova za pripremu Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH

3.1. Zakonodavni okvir

Uspostava i razvoj savremenog sistema upravljanja javnim rashodima u institucijama BiH predstavlja kompleksan skup aktivnosti koje su institucije BiH provele i provode, počevši od izrade zakonodavnog okvira, organizacionog strukturiranja i pozicioniranja pojedinih segmenata strateškog planiranja, srednjoročnog i godišnjeg budžetiranja, programiranja, pa do instaliranja i operativnog korištenja niza aplikativnih rješenja koja pomažu ostvarenju postavljenih ciljeva i u konačnom, ostvarenju misije svake od institucija.

Javna unutarnja finansijska kontrola u institucijama BiH obuhvata dio načela *acquis communautaire* koje je uspostavila Evropska unija, kao cjelovit sustav unutarnjih finansijskih kontrola za dobro upravljanje prihodima, rashodima, sredstvima i obavezama u javnom sektoru, bez obzira na njihov izvor.

EU model PIFC-a razdvaja funkcije i odgovornosti za sustav finansijskog upravljanja i kontrole (eng. *Financial Management and Control*), obuhvatajući *ex ante* (prethodnu), *ongoing* (tekuću) i *ex post* (naknadnu) kontrolu i neovisnu unutarnju reviziju.

Na temelju međunarodno prihvaćenih standarda i najbolje prakse EU, termin „unutarnja finansijska kontrola u javnom sektoru“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) podrazumijeva cjelokupni, objedinjeni sustav koji uspostavljaju vlade entiteta i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine radi kontroliranja, revizije i izvješćivanja o korištenju poračunskih sredstava i sredstava EU. Cilj ovog sustava je da osigura usklađenost zakonodavstva i transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima (državnim fondovima i fondovima Europske unije), kao i da osigura njihovu kontrolu.

Unutarnja finansijska kontrola u javnom sektoru obuhvata sve mjere za kontrolu državnih prihoda, rashoda, imovine i obveza. Ona obuhvata i sve sustave unutarnje kontrole i sve procedure u javnim institucijama, te pomaže u stvaranju sigurnosti da se javna sredstva namjenski troše i da se njima postiže vrijednost uloženog.

Unutarnja revizija, sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH, kao i sukladno definiciji iz usvojenih standarda unutarnje revizije, predstavlja neovisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Zakon o unutarnjoj reviziji institucija BiH, u članku 25, propisuje obvezu Središnjoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine (SHJ) da pripremi godišnji Konsolidirano izvješće unutarnje revizije. SHJ je ovlaštena da na temelju godišnjih izvješća primljenih od rukovoditelja jedinica unutarnje revizije pripremi Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije.

Nakon odobrenja ministra financija i trezora Bosne i Hercegovine izvješće se, radi upoznavanja s problematikom unutarnje revizije, dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine. Također, SHJ ovo izvješće dostavlja i Parlamentarnoj skupštini BiH.

Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije daje sažete informacije o broju obavljenih unutarnjih revizija, datim preporukama, te o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvješćima o unutarnjoj reviziji, a na temelju izvješća koja su jedinice za unutarnju reviziju dostavile SHJ. Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije u institucijama BiH sačinjeno je u formatu koji je pripremila SHJ.

SHJ je za potrebe unutarnje revizije u institucijama BiH sačinila i objavila metodološke dokumente, koji su neophodni za kvalitetan rad i razvoj funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH. Ovi dokumenti uvažavaju okvirne dokumente usvojene na Koordinacijskom odboru središnjih jedinica za harmonizaciju (KO SJH).

3.2. Metodologija rada unutarnje revizije u institucijama BiH

Metodologiju za funkcioniranje unutarnje revizije u institucijama BiH čine:

- Etički kodeks / Kodeks profesionalne etike unutarnjih revizora ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11) sadrži načela i pravila kojih su se dužni pridržavati unutarnji revizori kako bi u obavljanju svojih zadataka bili neovisni, objektivni i poštenu. Pored toga, unutarnji se revizori moraju neprekidno usavršavati s ciljem unapređenja kvaliteta rada.
- Povelja unutarnje revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 30/18) uređuje opći pristup unutarnje revizije, svrhu i cilj, neovisnost, ulogu i djelokrug unutarnje revizije, odgovornost rukovoditelja jedinice za unutarnju reviziju/unutarnjeg revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje revizije, te definira obim aktivnosti unutarnje revizije, izvješćivanje i postupke u slučaju identificiranja pokazalja prijave.
- Priručnik za unutarnju reviziju ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11 i 73/21) definira metodologiju rada i obavljanja unutarnje revizije u institucijama /proračunskim korisnicima koji se financiraju iz proračunskih sredstava institucija BiH, a sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH. Priručnik pomaže u usvajanju stručne terminologije, razumijevanju i prihvatanju revizijskih tehnika koje će u svom radu primjenjivati unutarnji revizori u institucijama BiH. Priručnik je prilagođen praksi javnog sektora. Priručnik je urađen sukladno Međunarodnim standardima unutarnje revizije i sukladno

stećenim iskustvima u okviru projekata EU namijenjenih pružanju tehničke potpore našoj zemlji u oblasti reforme upravljanja javnim financijama ("PIFC" i "PIFC 3").

- Priručnik za reviziju učinka za unutarnje revizore u institucijama BiH (Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 81/19) pruža smjernice i objašnjenja kojim se olakšava razumijevanje principa i pravila revizijskih procedura, koje se primjenjuju u procesu revizije učinka. Priručnik je izrađen sukladno Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, metodologiji rada za unutarnje revizore u institucijama BiH, te primjerima dobre prakse zemalja Europske unije i stećenim iskustvima u toku rada¹⁵.
- Standarde unutarnje revizije u institucijama BiH SHJ je objavila Odlukom o usvajanju standarda unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 93/17)¹⁶. Ovom odlukom je definirano, sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH, da se vršenje unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine provodi sukladno Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu unutarnje revizije objavljenim od strane *The Institute of Internal Auditors*, a čiju primjenu je odobrio Koordinacijski odbor SJH svojom Odlukom broj: KO-12/17 od 06.12.2017. godine. Standardi predstavljaju skup na principima utemeljenih zahtjeva za profesionalno vršenje unutarnje revizije i procjenu efektivnosti učinka unutarnje revizije, kojih su obavezni pridržavati se unutarnji revizori u institucijama BiH, kako je to definirano Zakonom o unutarnjoj reviziji.

Pored objavljenih Standarda unutarnje revizije, unutarnji revizori u svom radu koriste i druge propise (pravilnike, procedure, smjernice i sl), ali i druge standarde i smjernice koji su primjenjivi za rad unutarnjih revizora, kao što su INTOSAI standardi (ISSAI) i smjernice (INTOSAI GOV), a koje je Koordinacijski odbor vrhovnih revizijskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija – ISSAI okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/11).

- Pravilnik o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH¹⁷ pruža detaljna uputstva i smjernice o načinu provedbe unutarnjeg i vanjskog ocjenjivanja, kao obvezujućih procedura definiranih standardima unutarnje revizije kojim se daje potvrda da je osiguran kvalitet usluga koje pruža revizija, kao i kontrolu kvaliteta koju SHJ provodi u svrhu nadzora nad implementacijom relevantnih propisa, za šta je odgovorna prema Zakonu o unutarnjoj reviziji u institucijama BiH.

Pored ovih dokumenata, objavljeni su i sljedeći dokumenti značajni za vršenje funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH:

- Zakon o unutarnjoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Zakon o izmjenama Zakona o unutarnjoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 27/ 08 i 32/12),
- Odluka o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19),
- Pravilnik o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14),
- Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 73/12 i 32/18),

¹⁵ Priručnik je SHJ izradila u suradnji s ekspertima Nacionalne akademije za ekonomiju i financije Ministarstva financija Kraljevine Nizozemske i unutarnjim revizorima iz institucija BiH, članovima radnih grupa.

¹⁶ Prije objavljivanja ove odluke standardi su bili objavljeni kao sastavni dio metodologije rada, u Priručniku za unutarnju reviziju u institucijama BiH sa standardima unutarnje revizije, "Službeni glasnik BiH", broj 82/11.

¹⁷ Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 74/21.

- Program obuke i certificiranja unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/15 i 89/18),
- Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 92/15, 56/17 i 65/19),
- Uputstvo o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 97/15).

Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH, definirane su institucije koje trebaju uspostaviti jedinice unutarnje revizije, kao i način i rokovi za uspostavu funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH. Predmetnom odlukom predviđena je uspostava ukupno 19 jedinica unutarnje revizije, koje bi vršile funkciju unutarnje revizije u ukupno 77 institucija BiH.

Zaključno s 31.12.2021. godine ukupno 18 institucija, od predviđenih 19, ispunile su svoju obvezu dostavivši prijedlog pravilnika o unutarnjoj organizaciji, u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju, SHJ na suglasnost. U narednom razdoblju očekuje se da i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine – BHANSA uskladi svoj pravilnik o unutarnjoj organizaciji i kadrovski u potpunosti popuni jedinicu unutarnje revizije, te time ispuni neophodne preduvjete za uspostavu i funkcioniranje unutarnje revizije sukladno relevantnim propisima.

Uvođenje sustava unutarnje revizije je obveza Bosne i Hercegovine, koja je utvrđena Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane ("Službeni glasnik BiH", broj 10/08).

Vijeće ministara BiH je, na svojoj 36. sjednici koja je održana 05.05.2021. godine, prilikom upoznavanja s Godišnjim konsolidiranim izvješćem unutarnje revizije, donijelo sljedeće zaključke:

1. Zadužuju se Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA, institucije u okviru kojih je propisana obveza uspostave jedinica unutarnje revizije, da u što kraćem roku poduzmu i okončaju sve potrebne radnje vezano za usklađivanje svojih pravilnika o unutarnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju s relevantnim propisima.
2. Zadužuju se Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Sud BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, institucije u okviru kojih je propisana obveza uspostave jedinica unutarnje revizije, a koje još nisu u potpunosti kadrovski popunile JUR osobljem unutarnje revizije, da zajedno sa Ministarstvom financija i trezora BiH osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja unutarnjih revizora u 2021. godini.
3. Zadužuje se Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA u okviru koje je propisana obveza uspostave jedinica unutarnje revizije da osigura sredstva i provede procedure zapošljavanja unutarnjih revizora u 2021. godini.
4. Zadužuju se rukovoditelji jedinica unutarnje revizije i unutarnji revizori da se u obavljanju svojih radnih zadataka u potpunosti pridržavaju metodologije i naputaka Središnje harmonizacijske jedinice MFIT BiH i da o tome blagovremeno izvješćuju Središnju harmonizacijsku jedinicu MFIT BiH.
5. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica MFIT BiH da metodologijom za rad unutarnjih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine propiše rokove za sačinjavanje strateških i godišnjih planova rada unutarnje revizije.
6. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica MFIT BiH da kroz realizaciju projekta „Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3), koji se financira iz sredstava IPA programa EU za Bosnu i Hercegovinu, osigura aplikativna softverska rješenja koja omogućavaju planiranje, vršenje i izvješćivanje o procesima unutarnje revizije zasnovana na najboljim praksama revizije, kako bi se stvorili uvjeti za unapređenje sustava unutarnje revizije i uvođenje sveobuhvatne kontrole kvaliteta funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH.
7. Zadužuju se institucije BiH i zaposleni u jedinicama unutarnje revizije da osiguraju i pruže svu neophodnu potporu projektu „Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3) i Središnjoj harmonizacijskoj jedinici MFIT BiH na uvođenju i primjeni aplikativno – softverskih rješenja za unutarnju reviziju.
8. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica MFT BiH da donese potrebne metodološke dokumente kojima će biti uređen način i postupak provedbe kontrole kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH.
9. Zadužuju se Ministarstvo financija i trezora BiH i Središnja harmonizacijska jedinica MFT BiH da ovo izvješće dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Zaključci Vijeća ministara BiH i njihova realizacija obrađeni su u posebnom dijelu ovog izvješća (dio 6).

4. Konsolidirano izvješće o unutarnjoj reviziji po godišnjim izvješćima JUR za 2021. godinu

SHJ je na temelju godišnjih izvješća jedinica unutarnje revizije pripremila Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije. Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije daje informacije o aktivnostima SHJ, zakonodavnom okviru unutarnje revizije u institucijama BiH, jedinicama unutarnje revizije u institucijama BiH s pregledom institucija iz njihove nadležnosti, izvješćima unutarnje revizije o planovima jedinica unutarnje revizije, revidiranim oblastima, datim preporukama unutarnje revizije, stupnju realizacije preporuka, te poštovanju standarda i metodologije rada od strane jedinica unutarnje revizije. U Izvješću je dat i pregled uspostave i razvoja sustava unutarnje revizije, kao i informacije o Strategiji razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020-2025 godina i Operativnom godišnjem akcijskom planu Strategije za 2021. godinu, te poduzetim aktivnostima na realizaciji Zaključaka Vijeća ministara BiH od strane jedinica unutarnje revizije i institucija BiH.

Unutarnja revizija predstavlja neovisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sustavan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

4.1. Jedinice unutarnje revizije institucija BiH – pregled uspostave JUR

Unutarnja revizija u institucijama BiH je, s 31.12.2021. godine, funkcionalno i kadrovski uspostavljena ili u postupku uspostave sukladno važećim propisima u svih 19 institucija BiH, u kojima je i predviđena uspostava unutarnje revizije.

U narednom tabličnom pregledu ovih 19 institucija su, ovisno od razine funkcionalne i kadrovske uspostavljenosti unutarnje revizije koja je uređena Zakonom o unutarnjoj reviziji u institucijama BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH, svrstane u tri grupe, dok su u četvrtom dijelu tablice dati podaci za javno poduzeće u kojem je, također, uspostavljena unutarnja revizija sukladno relevantnim propisima.

Tablica br. 1

I.)	Institucije u kojima je JUR funkcionalno i kadrovski u potpunosti uspostavljena sukladno propisima iz oblasti unutarnje revizije
1.	Parlamentarna skupština BiH
2.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
3.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH
4.	Granična policija BiH
5.	Državna agencija za istrage i zaštitu
6.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
7.	Uprava za neizravno oporezivanje BiH

8.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH – IDDEEA	
9.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH	
10.	Sud BiH ¹⁸	
II.)	Institucije u kojima je JUR uspostavljena sukladno propisima iz oblasti UR ali nije kadrovski u potpunosti popunjena	
11.	Ministarstvo financija i trezora BiH	<u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JUR sukladno predviđenom broju izvršitelja (popunjene 3 ¹⁹ od predviđene 4 pozicije)
12.	Ministarstvo obrane BiH	<u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JUR sukladno predviđenom broju izvršitelja (popunjene 3 ²⁰ od predviđene 4 pozicije)
13.	Ministarstvo pravde BiH	<u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JUR sukladno predviđenom broju izvršitelja (popunjena 1 ²¹ od predviđene 3 pozicije)
14.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	<u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JUR sukladno predviđenom broju izvršitelja (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije ²²)
15.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	<u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JUR sukladno predviđenom broju izvršitelja (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije ²³)
16.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	<u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JUR sukladno predviđenom broju izvršitelja (popunjena 1 ²⁴ od predviđene 2 pozicije)
III.)	Institucije u kojima unutarnja revizija nije uspostavljena sukladno relevantnim propisima	
17.	Ministarstvo sigurnosti BiH	<u>Obrazloženje:</u> Popunjena pozicija unutarnje revizora prema važećem pravilniku o unutarnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti UR. U tijeku su izmjene pravilnika.
18.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH	<u>Obrazloženje:</u> Popunjene 2 pozicije unutarnjeg revizora prema važećem pravilniku o unutarnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti UR. U toku je postupak usvajanja novog pravilnika. ²⁵
19.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	<u>Obrazloženje:</u> Popunjena pozicija unutarnjeg revizora prema važećem pravilniku o unutarnjoj organizaciji, koji nije usklađen s propisima iz oblasti UR.
IV.)	Javna poduzeća	
20.	Radio-televizija BiH (BHRT)	<u>Obrazloženje:</u> U 2020. okončane aktivnosti na uspostavi i kadrovskom popunjavanju JUR.

¹⁸ JUR Suda BiH je uspostavljena i kadrovski popunjena u rujnu 2021. godine.

¹⁹ JUR MFIT BiH je do 30.06.2021. godine bila u potpunosti kadrovski popunjena. Zbog prelaska u drugu instituciju jednog od unutarnjih revizora, u JUR je ostala upražnjena pozicija unutarnjeg revizora koja do izrade ovog izvješća nije popunjena.

²⁰ JUR MO BiH je do 24.05.2021. godine bila u potpunosti kadrovski popunjena. Zbog odlaska u mirovinu rukovoditelja JUR, ostala je upražnjena navedena pozicija u JUR MO BiH.

²¹ U JUR MP BiH su do 02.09.2021. godine bile popunjene 2 pozicije. Zbog odlaska u mirovinu unutarnjeg revizora, u JUR je ostala popunjena samo pozicija rukovoditelja JUR.

²² MCP BiH je dostavilo obavještenje da je u studeni 2021. godine pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje pozicije unutarnjeg revizora.

²³ MVTEO BiH je pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje upražnjene pozicije unutarnjeg revizora. Do izrade ovog izvješća, nisu okončane aktivnosti na kadrovskom popunjavanju JUR MVTEO BiH.

²⁴ JUR MKP BiH je do 12.09.2021. godine bila u potpunosti kadrovski popunjena. Zbog prelaska u drugu instituciju unutarnjeg revizora, u JUR je ostala upražnjena navedena pozicija koja do izrade ovog izvješća nije popunjena.

²⁵ DKPT je pribavila potrebna mišljenja na novi Pravilnik o unutarnjoj organizaciji, na koji je u 2013. godini SHJ izdala suglasnost u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju. U siječnju 2022. godine Pravilnik je dostavljen Generalnom tajništvu VM BiH kako bi bio uvršten na sjednicu Vijeća ministara BiH radi usvajanja.

Iz prethodne tablice vidimo da je zaključno s 31.12.2021. godine unutarnja revizija u potpunosti uspostavljena, sukladno važećim propisima, u deset institucija i to: Parlamentarnoj skupštini BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, Upravi za neizravno oporezivanje BiH, Agenciji za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka, Službi za zajedničke poslove institucija BiH i Sudu BiH. U tijeku 2020. godine je i javno poduzeće Radio-televizija Bosne i Hercegovine popunilo u potpunosti jedinicu unutarnje revizije.

Šest institucija je uspostavilo jedinicu unutarnje revizije sukladno važećim propisima ali nije kadrovski u potpunosti popunilo jedinicu osobljem unutarnje revizije, a to su: Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo obrane BiH, Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ministarstvo komunikacija i prometa BiH.

Tri institucije uspostavile su unutarnju reviziju na temelju važećeg pravilnika o unutarnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti unutarnje revizije, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA.

Ministarstvo sigurnosti BiH je u fazi usvajanja pravilnika o unutarnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju usklađen s relevantnim propisima.

Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH je pribavila potrebna mišljenja i dostavila u siječnju 2022. godine pravilnik Generalnom tajništvu Vijeća ministara BiH kako bi bio uvršten na sjednicu Vijeća ministara BiH radi usvajanja.

Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA do izrade ovog izvješća nije pripremila i dostavila SHJ prijedlog pravilnika o unutarnjoj organizaciji koji je u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju usklađen s relevantnim propisima, a što je obveza BHANSA-e koja je utvrđena propisima kojim se definira način uspostave unutarnje revizije u institucijama BiH²⁶ i zaključkom Vijeća ministara BiH, s 36. sjednice održane 05.05.2021. godine.²⁷

SHJ vodi registar jedinica unutarnje revizije i registar rukovoditelja jedinica unutarnje revizije i unutarnjih revizora. Na temelju podataka evidentiranih u navedenim registrima, na poslovima unutarnje revizije u 19 jedinica unutarnje revizije institucija BiH i jednom javnom poduzeću, koliko ih je uspostavljeno na dan 31.12.2021. godine, zaposlen je ukupno 41 unutarnji revizor.

Kada analiziramo stanje u institucijama BiH u pogledu uspostave i kadrovskog popunjavanja jedinica unutarnje revizije, bez javnog poduzeća, potrebno je naglasiti da, od broja ukupno uspostavljenih jedinica unutarnje revizije (19), njih svega deset je u potpunosti i uspostavljeno i kadrovski popunjeno sukladno relevantnim propisima, što u postotcima iznosi 53% od ukupno uspostavljenih jedinica. U izvještajnom razdoblju uspostavljena je jedna jedinica unutarnje revizije²⁸, što je doprinijelo blagom povećanju ukupnog broja unutarnjih revizora i to za jednog revizora. Prema podacima iz registara koje vodi SHJ, broj unutarnjih revizora je s 38 povećan na 39 unutarnjih revizora u 19 jedinica unutarnje revizije, koliko ih ima zaposleno u institucijama BiH na dan 31.12.2021. godine.

²⁶ Odluka o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19)

²⁷ Zaključak broj 1. usvojen na 36. sjednici VM BiH od 05.05.2021. SHJ MFT BiH je, odmah po zaprimanju obavijesti o donošenju zaključaka Vijeća ministara BiH, o zaključcima upoznala nadležne institucije (dopisi SHJ MFT BiH od 28.05.2021. godine).

²⁸ Uspostavljena u Sudu BiH.

4.2. Nadležnost jedinica za unutarnju reviziju

Nadležnost svake od 19 jedinica unutarnje revizije institucija BiH, koliko ukupno treba biti uspostavljeno u institucijama BiH, definirana je Odlukom o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH.

Od 19 uspostavljenih jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH (navedene u Tablici br. 1), deset jedinica unutarnje revizije vrši funkciju unutarnje revizije samo u jednoj, matičnoj instituciji. To su jedinice unutarnje revizije u: Ministarstvu obrane BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Upravi za neizravno oporezivanje BiH, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, Agenciji za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH, Službi za zajedničke poslove institucija BiH i Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.

Preostalih devet jedinica unutarnje revizije, sukladno usvojenom decentraliziranom modelu uspostavljanja i organiziranja sustava unutarnje revizije u institucijama BiH, funkciju unutarnje revizije vrše za više institucija sukladno Odluci o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH.

Sukladno tomu, *Jedinica unutarnje revizije Parlamentarne skupštine BiH* nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u Parlamentarnoj skupštini BiH, Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agenciji za zaštitu osobnih podataka u BiH, Uredu za razmatranje žalbi po javnim nabavama, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH i Službenom listu BiH.

Jedinica unutarnje revizije Parlamentarne skupštine BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama za koje je nadležna vršiti funkciju unutarnje revizije.

U izvještajnom razdoblju ova jedinica vršila je reviziju, sukladno usvojenim planovima, u svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge unutarnje revizije. Podatci o obavljenim revizijama prikazani su u tablicama br. 2, 3 i 4.

Središnja jedinica za unutarnju reviziju Ministarstva financija i trezora BiH vrši funkciju unutarnje revizije u: Ministarstvu financija i trezora BiH, Predsjedništvu BiH, Agenciji za državnu službu BiH, Agenciji za javne nabave BiH, Agenciji za osiguranje u BiH, Agenciji za statistiku BiH, Arhivu BiH, Generalnom tajništvu Vijeća ministara BiH, Direkciji za evropske integracije BiH, Direkciji za ekonomsko planiranje BiH, Uredu koordinatora za reformu javne uprave, Memorijalnom centru Srebrenica – Potočari, Odboru državne službe za žalbe, Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH i Središnjoj harmonizacijskoj jedinici MFIT BiH.

Do sada su sve od navedenih institucija, osim Predsjedništva BiH, potpisale Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije i Povelju unutarnje revizije sa Središnjom jedinicom za unutarnju reviziju MFIT BiH.

U izvještajnom razdoblju ova jedinica unutarnje revizije vršila je, sukladno usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, unutarnju reviziju u ukupno dvanaest institucija za koje je nadležna pružati usluge unutarnje revizije. Detalji o institucijama u kojim je u izvještajnom razdoblju vršena revizija, kao i o obavljenim unutarnjim revizijama prikazani su u tabličnim pregledima (tablica br. 2, 3. i 4).

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva komunikacija i prometa BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u: Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, Agenciji za poštanski promet BiH, Direkciji za civilno zrakoplovstvo BiH, Regulatornoj agenciji za komunikacije i Regulatornom odboru željeznica BiH.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva komunikacija i prometa BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom razdoblju ova jedinica obavljala je unutarnju reviziju, sukladno usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, u Regulatornoj agenciji za komunikacije BiH i Ministarstvu komunikacija i prometa BiH.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u: Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Institutu za nestale osobe BiH i Fondu za povratak BiH.

Jedinica unutarnje revizije pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom razdoblju ova jedinica obavljala je unutarnju reviziju, sukladno usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Institutu za nestale osobe BiH i Fondu za povratak BiH, što je detaljno prikazano u tablicama br. 2, 3 i 4.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva pravde BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u: Ministarstvu pravde BiH, Pravobraniteljstvu BiH, Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH i Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva pravde BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom razdoblju ova jedinica je obavljala unutarnju reviziju, sukladno odobrenim strateškim i godišnjim planovima, u Ministarstvu pravde BiH i Pravobraniteljstvu BiH, što je detaljno prikazano u tabličnim pregledima (tabla br. 2, 3 i 4).

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva civilnih poslova BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u: Ministarstvu civilnih poslova BiH, Agenciji za antidoping kontrolu BiH, Agenciji za lijekove i medicinska sredstva BiH, Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH, Agenciji za rad i zapošljavanje u BiH, Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u BiH, Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, Povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, Centru za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u BiH i Centru za uklanjanje mina u BiH - *BHMAC*.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva civilnih poslova BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge unutarnje revizije. U izvještajnom razdoblju ova jedinica vršila je reviziju, sukladno odobrenim strateškim i godišnjim planovima, u Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH, Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, Ministarstvu civilnih poslova BiH, Centru za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u BiH i Agenciji za antidoping kontrolu BiH.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u: Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Agenciji za sigurnost hrane BiH, Agenciji za nadzor nad tržištem BiH, Agenciji za promociju stranih ulaganja u BiH, Institutu za akreditiranje BiH, Institutu za intelektualno vlasništvo BiH, Institutu za mjeriteljstvo BiH, Institutu za standardizaciju BiH, Instituciji ombudsmena za zaštitu potrošača BiH, Uredu za veterinarstvo BiH, Uredu za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju, Komisiji za koncesije BiH, Konkurencijskom vijeću BiH, Upravi BiH za zaštitu zdravlja bilja, Vijeću za državnu pomoć BiH i Državnoj regulatornoj komisiji za električnu energiju.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge unutarnje revizije.

U izvještajnom razdoblju ova jedinica vršila je reviziju, sukladno usvojenim strateškim i godišnjim planovima Jedinice, u Uredu za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u BiH, Uredu za veterinarstvo BiH i Upravi BiH za zaštitu zdravlja bilja, dok su u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Agenciji za nadzor nad tržištem BiH provedene naknadne revizije, što je detaljno prikazano u tablicama br. 2, 3 i 4.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva sigurnosti BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u: Ministarstvu sigurnosti BiH, Agenciji za policijsku podršku, Agenciji za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agenciji za školovanje i stručno osposobljavanje kadrova i Službi za poslove sa strancima BiH.

Jedinica unutarnje revizije Ministarstva sigurnosti BiH potpisala je Povelju unutarnje revizije i Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije sa svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge unutarnje revizije.

U izvještajnom razdoblju unutarnja revizija Ministarstva sigurnosti BiH vršila je reviziju, sukladno odobrenom strateškom i godišnjem planu rada unutarnje revizije, u Ministarstvu sigurnosti BiH.

Jedinica unutarnje revizije Suda BiH nadležna je za vršenje funkcije unutarnje revizije u Sudu BiH i Tužiteljstvu BiH. Jedinica unutarnje revizije Suda BiH potpisala je Sporazum o vršenju funkcije unutarnje revizije i Povelju unutarnje revizije s Tužiteljstvom BiH, dok je u matičnoj instituciji (Sud BiH), također, donesena Povelja unutarnje revizije, kako je to i predviđeno relevantnim propisima.

Ova jedinica upostavljena je u rujnu 2021. godine i u toku izvještajnog razdoblja vršila je reviziju, sukladno odobrenom godišnjem planu rada, u Sudu BiH.

Svaka od 19 jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH, kao i javno poduzeće Radio-televizija BH, koliko ih je ukupno uspostavljeno, imala je obvezu da, sukladno čl. 15. i 19. Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH, dostavi godišnje izvješće koje je temelj za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH.

Godišnje izvješće unutarnje revizije za 2021. godinu dostavile su sve jedinice unutarnje revizije. Detalji o izvršenim revizijama dati su u tablicama br. 2, 3 i 4.

4.3. Izvješća jedinica unutarnje revizije

Sve jedinice unutarnje revizije su sukladno zakonskim obvezama sačinile strateške (trogodišnje) planove unutarnje revizije, sukladno procjeni rizika, i na temelju njih odgovarajuće godišnje planove.

Planovi jedinica unutarnje revizije odobreni su od rukovoditelja institucije u svim institucijama u kojima su jedinice, sukladno raspoloživim resursima, planirale vršiti reviziju u izvještajnom razdoblju.

Za izvještajno razdoblje su sve jedinice unutarnje revizije koje vrše funkciju unutarnje revizije u više institucija, sačinile i konsolidirane strateške i godišnje planove rada jedinica koji omogućuju adekvatno planiranje revizijskih angažmana na razini JUR, kao i praćenje provedbe planiranih aktivnosti u institucijama iz nadležnosti ovih jedinica.

Jedinice unutarnje revizije pripremile su i donijele odgovarajuće povelje unutarnje revizije.

U svojim godišnjim izvješćima jedinice unutarnje revizije navele su da su unutarnji revizori u svom radu poštovali i pridržavali se odredaba Etičkog kodeksa unutarnjih revizora, Povelje unutarnje revizije, Priručnika za unutarnju reviziju i Standarda unutarnje revizije u institucijama BiH, kao i drugih propisa kojima se uređuje oblast unutarnje revizije u institucijama BiH. Također, u svojim godišnjim izvješćima jedinice unutarnje revizije navele su i da su izvješća unutarnje revizije rađena sukladno metodologiji definiranoj u Priručniku za unutarnju reviziju i drugim propisima objavljenim i odobrenim od strane SHJ.

U narednoj tablici dat je pregled jedinica unutarnje revizije i institucija u kojima je u izvještajnom razdoblju vršena unutarnja revizija, zajedno s podacima o potpisanim poveljama unutarnje revizije²⁹ i planovima unutarnje revizije, kao i planiranim i realiziranim unutarnjim revizijama.

²⁹ Podaci o svim institucijama koje su potpisale Povelju UR, kao i institucija koje nisu potpisale Povelju, navedeni su u tački 4.2. ovog izvješća, dok su u Tablici br. 2 navedeni podaci samo za institucije u kojima je vršena revizija u 2021. godini.

Tablica br. 2

R. br.	JUR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom razdoblju	Potpisana Povelja UR	Donesen Strateški plan UR	Donesen Godišnji plan UR (GP UR)	Planiran broj redovitih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP UR	Realiziran broj redovitih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj Redovitih UR	Realiziran broj naknadnih UR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ³² UR	% izvršenja redovitih i naknadnih revizija iz GP UR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	JUR Parlamentarne skupštine BiH	Podatci navedeni 1.1-1.7.			8	8	4	4	2	100%
1.1.	<i>Parlamentarna skupština BiH</i>	DA	DA	DA	2	2	1	1	2	100%
1.2.	<i>Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije</i>	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
1.3.	<i>Agencija za zaštitu osobnih podataka BiH</i>	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
1.4.	<i>Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavama u BiH</i>	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
1.5.	<i>Središnje izborno povjerenstvo BiH</i>	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
1.6.	<i>Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH</i>	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
1.7.	<i>Službeni list BiH</i>	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
2.	JUR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	Podatci navedeni 2.1-2.3.			7	7	3	4	-	100%
2.1.	<i>Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH</i>	DA	DA	DA	3	3	1	2	-	100%
2.2.	<i>Institut za nestale osobe BiH</i>	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
2.3.	<i>Fond za povratak BiH</i>	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
3.	JUR Ministarstva vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	9	7³³	6	1	-	78%

³⁰ Pod redovitim unutarnjim revizijama podrazumijeva se pružanje usluga uvjeravanja, što uključuje objektivni pregled i ocjenu dokaza od strane unutarnje revizije radi osiguranja mišljenja ili zaključaka o predmetu revizije, planiranih strateškim i godišnjim planovima unutarnje revizije koji su odobreni od strane rukovoditelja institucije.

³¹ Naknadne revizije se provode, sukladno relevantnim propisima i odobrenim planovima UR, u određenom razdoblju nakon izvršene redovite revizije u svrhu utvrđivanja da li su realizirane preporuke date u izvješćima unutarnje revizije.

³² Revizije pokrenute na zahtjev rukovoditelja institucije.

³³ Pored navedenog broja revizija, provedena je i pilot revizija pod mentorstvom eksperata Projekta u svrhu testiranja PIFC aplikacije i obuke osoblja UR uključenih u ovu reviziju.

R. br.	JUR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom razdoblju	Potpisana Povelja UR	Donesen Strateški plan UR	Donesen Godišnji plan UR (GP UR)	Planiran broj redovitih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP UR	Realiziran broj redovitih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj Redovitih UR	Realiziran broj naknadnih UR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ³² UR	% izvršenja redovitih i naknadnih revizija iz GP UR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
4.	JUR Granične policije BiH	DA	DA	DA	7	6 ³⁴	3	3	-	86%
5.	JUR Državne agencije za istrage i zaštitu – SIPA	DA	DA	DA	6	6	3	3	-	100%
6.	JUR Obavještajno-sigurnosne agencije BiH	DA	DA	DA	4	4	4	-	-	100%
7.	JUR Uprave za neizravno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	7	7	4	3	-	100%
8.	JUR Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	7	7	3	4	-	100%
9.	JUR Službe za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	7	6	4	2	1	86%
10.	JUR Suda BiH	DA	³⁵	DA	1	1	1	-	-	100%
11.	Središnja jedinica za unutarnju reviziju MFIT BiH – JUR MFIT BiH	Podatci navedeni 11.1- 11.13.			21	18	10	8	-	86%
11.1.	Ministarstvo financija i trezora BiH	DA	DA	DA	4	4	1	3	-	100%
11.2.	Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
11.3.	Agencija za statistiku BiH	DA	DA	DA	3 ³⁶	2	-	2*	-	67%
11.4.	Direkcija za europske integracije BiH	DA	DA	DA	1*	1*	1	*	-	100%
11.5.	Agencija za javne nabave BiH	DA	DA	DA	1*	1*	1	*	-	100%
11.6.	Agencija za osiguranje u BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
11.7.	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH	DA	DA	DA	1	-	-	-	-	0%
11.8.	Memorijalni centar Srebrenica – Potočari	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
11.9.	Odbor državne službe za žalbe BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
11.10.	Arhiv BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
11.11.	Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH	DA	DA	DA	1*	*	-	*	-	*
11.12.	Ured za zakonodavstvo BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
11.13.	Agencija za državnu službu BiH	DA	DA	DA	1*	1*	1	*	-	100%
12.	JUR Ministarstva odbrane BiH	DA	DA	DA	17	17	8	9	-	100%
13.	JUR Ministarstva pravde BiH	Podatci navedeni 13.1-13.2.			5	5	2	3	-	100%

³⁴ U izvještajnom razdoblju pokrenuta je i jedna revizija iz Godišnjeg plana UR GP za 2021, ali nije okončana. Ista će biti okončana, prema Izvješću JUR, u veljači 2022. godine.

³⁵ JUR Suda BiH je uspostavljena u rujnu 2021. godine i za IV kvartal izvještajnog razdoblja donijela je godišnji plan rada.

³⁶ Sačinjeno jedno izvješće o praćenju realizacije preporuka u Agenciji za statistiku i ADS BiH i jedno izvješće o praćenju realizacije preporuka u 4 institucije (Agenciji za statistiku, Direkciji za europske integracije, Urdeu koordinatora za reformu javne uprave i Agenciji za javne nabave).

R. br.	JUR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom razdoblju	Potpisana Povelja UR	Donesen Strateški plan UR	Donesen Godišnji plan UR (GP UR)	Planiran broj redovitih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP UR	Realiziran broj redovitih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj Redovitih UR	Realiziran broj naknadnih UR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ³² UR	% izvršenja redovitih i naknadnih revizija iz GP UR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
13.1.	Ministarstvo pravde BiH	DA	DA	DA	3	3	1	2	-	100%
13.2.	Pravobraniteljstvo BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
14.	JUR Ministarstva civilnih poslova BiH	Podatci navedeni 14.1-14.5.			4 ³⁷	4	2	2	-	100%
14.1.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
14.2.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
14.3.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	DA	DA	DA	*	* ³⁸	*	-	-	*
14.4.	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata u oblasti visokog obrazovanja BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
14.5.	Agencija za antidoping kontrolu BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
15.	JUR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	Podatci navedeni 15.1-15.6.			6	5	3	2	-	83%
15.1.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
15.2.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
15.3.	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
15.4.	Ured za veterinarstvo BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
15.5.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
15.6.	Institut za akreditiranje BiH	DA	DA	DA	1	* ³⁹	-	-	-	0%
16.	JUR Ministarstva komunikacija i prometa	Podatci navedeni 16.1-16.2.			6	5	2	3	-	83%
16.1.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	3	2	-	2	-	67%
16.2.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH	DA	DA	DA	3	3	2	1	-	100%
17.	JUR Ministarstva sigurnosti BiH	DA	DA	DA	6	4	2	2	-	67%
18.	JUR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	DA	DA	DA	4	4	4	-	-	100%

³⁷ Godišnjim planom JUR MCP BiH planirana je revizija u MCP koja će, prema podacima iz Izvješća ove JUR, biti okončana u 2022. godini.

³⁸ U izvještajnom razdoblju nije sačinjeno revizijsko izvješće. Planirano je da se revizija okonča i sačini revizijsko izvješće u 2022. godini.

³⁹ Planirana revizija, koja je odobrena Godišnjim planom JUR u Institutu za akreditiranje, nije provedena jer JUR nije primila pravovremeno potvrdu nadležne ustrojstvene jedinice o prihvatljivosti termina za početak revizije. Revizija je odložena za 2022. godinu.

R. br.	JUR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom razdoblju	Potpisana Povelja UR	Donesen Strateški plan UR	Donesen Godišnji plan UR (GP UR)	Planiran broj redovitih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP UR	Realiziran broj redovitih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj Redovitih UR	Realiziran broj naknadnih UR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ³² UR	% izvršenja redovitih i naknadnih revizija iz GP UR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
19.	IR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	DA	DA	DA	6	5	3	2	-	83%
20.	JUR Radio-televizija BiH	DA	DA	DA	4	4	3	1	-	100%
UKUPNO u 2021. godini							74	56	3	-
							Realizirane ukupno 133 revizije			-
UKUPNO u 2020. godini							50	47	3	-
							Realizirano ukupno 100⁴⁰ revizija			-

Iz prethodne tablice uočava se da je u 2021. godini 20 jedinica unutarnje revizije za izvještajno razdoblje sačinilo ukupno 133 revizorska izvješća. Od broja ukupno izvršenih revizija (133), 77 izvješća odnose se na revizije u kojima su revizori, na temelju revizijskih nalaza, dali stručno revizijsko mišljenje o revidiranim područjima (74 redovite revizije i 3 *ad hoc* revizije), dok se nešto malo manje od polovine revizijskih izvješća (56) odnosi na naknadne preglede kroz koje je praćena primjena preporuka datih u ranijim izvješćima.

U svrhu praćenja učinka i efikasnosti jedinica unutarnje revizije u ovoj tablici navedeni su i podaci o broju ukupno provedenih revizija iz prethodnog godišnjeg konsolidiranog izvješća koji je sačinila SHJ. U 2020. godini 19 jedinica unutarnje revizije, koliko je ukupno bilo uspostavljeno i vršilo reviziju u izvještajnom razdoblju, sačinilo je 100 revizijskih izvješća, od kojih su 53 izvješća u kojima je dato mišljenje o revidiranim područjima (50 redovitih revizija i 3 *ad hoc* revizije). Preostalih 47 izvješća odnosi se na naknadne revizije u kojima je utvrđen stupanj realizacije preporuka datih u ranijim izvješćima.

Na temelju navedenih podataka može se konstatirati da je došlo do povećanja broja izvršenih revizija u 2021. godini u odnosu na prethodnu godinu, sa 100 na 133 unutarnje revizije. Ovo je i očekivani trend rasta učinka tijekom višegodišnjeg razdoblja rada, jer kao i u svakoj profesiji uporedo s razvojem znanja, vještina i iskustva osoblja dolazi i do bolje organizacije rada i povećanja efikasnosti u radu, što doprinosi boljim rezultatima.

U svrhu daljnjeg povećanja učinka i efikasnosti u narednom razdoblju, skrećemo pozornost rukovoditeljima jedinica unutarnje revizije na neophodnost praćenja pokazatelja o prosječnom broju planiranih i izvršenih revizijskih angažmana po revizoru, kako na razini pojedinačne JUR, tako i na razini svih jedinica u institucijama BiH koji su dostupni u godišnjim konsolidiranim izvješćima unutarnje revizije u institucijama BiH (tačka 4.5). Polazeći od ovih pokazatelja i raspoloživih kapaciteta JUR, rukovoditelji jedinica unutarnje revizije moraju kontinuirano težiti većoj efikasnosti, kako na razini jedinice unutarnje revizije, tako i na razini prosjeka (po revizoru).

⁴⁰ Nisu uključene revizije za koje nije sačinjeno konačno izvješće UR do kraja 2020. godine (JUR MKP revizija u RAK-u i revizije JUR MCP BiH).

Podatci o broju provedenih revizija i datih preporuka pojedinačno za svaku jedinicu unutarnje revizije dati su u točki 4.5. ovog izvješća, u tablici br. 7, dok su podatci o prosječnom broju izvršenih revizija i datih preporuka po jedinici unutarnje revizije i unutarnjem revizoru za prethodne dvije godine dati u obrazloženju tabličnog pregleda br. 7.

SHJ vodi i Registar Povelja unutarnje revizije u kojem je evidentirano, zaključno s 31.12.2021. godine, ukupno 76 Povelja, što pokazuje da je 19 jedinica unutarnje revizije, sukladno relevantnim propisima, sa 76 institucija BiH potpisalo dokument kojim su rukovoditelji ovih institucija upoznati s načinom rada unutarnje revizije, zadacima i ovlaštenjima unutarnjih revizora. Također, i jedinica unutarnje revizije u javnom poduzeću Radio-televiziji BiH donijela je u proteklom razdoblju Povelju unutarnje revizije, koja je usklađena s tekstom Povelje objavljenim od SHJ, te time ukupan broj potpisanih Povelja u Registru koji vodi SHJ iznosi 77.

Podatci po institucijama o broju sačinjenih izvješća unutarnje revizije i datim preporukama, te područjima revidiranja u izvještajnom razdoblju, zajedno s podacima o broju unutarnjih revizora u nadležnoj jedinici unutarnje revizije dati su u tablici broj 3.

Tablica br. 3.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JUR	Broj osoba IR u JUR	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvješćima unutarnje revizije
1.1	Parlamentarna skupština BiH – JUR PS BiH	2	4 (1 redovita, 1 naknadna i 2 <i>ad hoc</i> revizije)	16 preporuka	- Zakonodavno-pravne aktivnosti; - Sačinjavanje godišnjeg financijskog izvješća; - Pravljenje putnih naloga i potrebne dokumentacije; - Naknadne revizije;
1.2	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u BiH – JUR PS BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
1.3	Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH – JUR PS BiH		1 redovita revizija	1 preporuka	- Jačanje svijesti građana o pravima na zaštitu osobnih podataka;
1.4	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavama – JUR PS BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
1.5	Središnje izborno povjerenstvo BiH – JUR PS BiH		1 redovita revizija	19 preporuka	- IT sustav;
1.6.	Institucija ombudsmana za ljudska prava – JUR PS BiH		1 naknadna revizije	-	- Naknadna revizija;
1.7.	Službeni list BiH – JUR PS BiH		1 redovita revizija	8 preporuka	- Javne nabave;

R. br.	Naziv institucije – nadležna JUR	Broj osoba IR u JUR	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvješćima unutarnje revizije
2.1.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH – JUR MLJP BiH	2	3 (1 redovita i 2 naknadne revizije)	2 preporuke	- Primjena Metodologije za prelazak u viši platni razred; - Naknadne revizije;
2.2.	Institut za nestale osobe BiH – JUR MLJP BIH		2 (1 redovita i 1 naknadna)	10 preporuka	- Upotreba službenih vozila; - Naknadna revizija;
2.3.	Fond za povratak BiH – JUR MLJP BiH		2 (1 redovita i 1 naknadna revizija)	1 preporuka	- Primjena Metodologije za prelazak u viši platni razred; - Naknadna revizija;
3.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH – JUR MVP BiH	341	742* (6 redovitih i 1 naknadna revizija)	39 preporuka	- Obračun plata i naknada; - Upravljanje vizama i putnim listovima; - Obuke zaposlenih; - Upravljanje imovinom; - Ugovorene usluge u sjedištu MVP-a; - Uredsko poslovanje; - Naknadna revizija;
4.	Granična policija BiH – JUR GP BiH	2	6 (3 redovite i 3 naknadne revizije)	17 preporuka	- Nabavno poslovanje; - Izdatci za tekuće održavanje; - Sustav FUK u GP; - Naknadne revizije;
5.	Državna agencija za istrage i zaštitu – JUR SIPA	2	6 (3 redovite i 3 naknadne revizije)	40 preporuka	- Stalna sredstva; - Uredsko poslovanje; - Sustav FUK-a; - Naknadne revizije;
6.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH – JUR OSA BiH	2	4 redovite revizije	3 preporuke	- Planiranje i izvršenje proračuna; - Upotreba službenih telefona; - Upotreba specijaliziranih službenih vozila; - Bolovanja i izrečene mjere samoizolacije zaposlenih (COVID-19);
7.	Uprava za neizravno oporezivanje BiH - JUR UINO BiH	4	7 (4 redovite i 3 naknadne revizije)	73 preporuke	- Upravljanje kontinuitetom poslovanja; - Upravljanje zaštitom i spašavanjem od prirodnih i drugih nesreća; - Upravljanje procesom selektiviteta robe u carinskom postupku; - Razvoj sustava FUK-a u UINO; - Naknadne revizije;
8.	Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH – JUR IDDEEA	2	7 (3 redovite i 4 naknadne revizije)	23 preporuke	- Upravljanje osnovnim sredstvima; - Blagajničko poslovanje; - Praćenje realizacije ugovora po okončanom postupku javnih nabava; - Naknadne revizije;

⁴¹ U ožujku 2021. godine okončana konkursna procedura i popunjene 2 pozicije revizora, te je time u potpunosti popunjena JUR MVP BiH.

⁴² Provedena je i pilot revizija u testnoj verziji PIFC aplikacije, pod mentorstvom eksperata Projekta, u svrhu testiranja aplikacije i obuke osoblja unutarnje revizije.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JUR	Broj osoba IR u JUR	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvješćima unutarnje revizije
9.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH – JUR SZP BiH	2	7 (4 redovite, 2 naknadne i 1 <i>ad hoc</i> revizija)	44 preporuke	- Izrada, donošenje i upravljanje unutarnjim aktima; - Nabava prehrambenih artikala i pića; - Nabava uniformi i obuča za zaposlene; - Upravljanje zalihama i skladišno poslovanje; - Nabava higijensko potrošnog materijala; - Naknadne revizije;
10.	Sud BiH – JUR Suda BiH	2 ⁴³	1 redovita revizija	2 preporuke	- Korištenje i održavanje službenih vozila;
11.1.	Ministarstvo financija i trezora BiH – JUR MFiH BiH	3 ⁴⁴	4 (1 redovita i 3 naknadne revizije)	5 preporuka	- Upravljanje rizicima; - Naknadne revizije;
11.2.	Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH – JUR MFiH BiH		1 redovita revizija	2 preporuke	- Upravljanje rizicima;
11.3.	Agencija za statistiku BiH – JUR MFiH BiH		2 ⁴⁵ naknadne revizije	-	- Naknadne revizije;
11.4.	Direkcija za europske integracije BiH – JUR MFiH BiH		1* redovita revizija	3 preporuke	- Upravljanje rizicima; - Praćenje realizacije preporuka (Izvešćem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 4 institucije);
11.5.	Agencija za javne nabave BiH – JUR MFiH BiH		1* redovita revizija	4 preporuke	- Upravljanje rizicima; *Praćenje realizacije preporuka (Izvešćem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 4 institucije);
11.6.	Agencija za osiguranje u BiH – JUR MFiH BiH		1 redovita revizija	3 preporuke	- Upravljanje rizicima;
11.7.	Memorijalni centar Srebrenica – Potočari – JUR MFiH BiH		2 (1 redovita i 1 naknadna revizija)	6 preporuka	- Upravljanje rizicima; - Naknadna revizija;
11.8.	Odbor državne službe za žalbe BiH – JUR MFiH BiH		2 (1 redovita i 1 naknadna revizija)	2 preporuke	- Upravljanje rizicima; - Naknadna revizija;
11.9.	Arhiv BiH – JUR MFiH BiH		2 (1 redovita i 1 naknadna revizija)	2 preporuke	- Upravljanje rizicima; - Naknadna revizija;
11.10.	Ured koordinatora za		*	-	*Praćenje realizacije preporuka (Izvešćem o

⁴³ JUR Suda BiH uspostavljena i kadrovski popunjena u rujnu 2021. godine.

⁴⁴ Prvih šest mjeseci JUR je bila u potpunosti kadrovski popunjena s 3 revizora i rukovoditeljem JUR. Od 01.07.2021. godine nije popunjena jedna pozicija revizora, kojem je prestao radni odnos zbog prelaska u drugu instituciju.

⁴⁵ Sačinjeno jedno izvješće o praćenju realizacije preporuka u dvije institucije (Agenciji za statistiku i ADS BiH) i jedno izvješće o praćenju realizacije preporuka u 4 institucije (Agenciji za statistiku, Direkciji za europske integracije, Uredu koordinatora za reformu javne uprave i Agenciji za javne nabave).

R. br.	Naziv institucije – nadležna JUR	Broj osoba IR u JUR	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvješćima unutarnje revizije
	reformu javne uprave u BiH – JUR MFIT BiH				naknadnoj reviziji obuhvaćene 4 institucije);
11.11.	Ured za zakonodavstvo BiH – JUR MFIT BiH		1 redovita revizija	7 preporuka	- Upravljanje rizicima;
11.12.	Agencija za državnu službu BiH – JUR MFIT BiH		1* redovita revizija	2 preporuke	- Upravljanje rizicima; - *Praćenje realizacije preporuka (Izvešćem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 2 institucije);
12.	Ministarstvo obrane BiH – JUR MO BiH	3 ⁴⁶	17 (8 redovitih i 9 naknadnih revizija)	32 preporuke	- Podnošenje zahtjeva za povrat i obračun PDV-a; - Realizacija ugovora za med. usluge; - Utrošak sredstava po osnovu korištenja mobilnih telefona i biznis kartica; - Realizacija hitnih nabava; - Realizacija ugovora za nabavu odjeće i uniformi; - Podnošenje zahtjeva za refundaciju troškova putovanja; - Realizacija ugovora za usluge osiguranja zaposlenih; - Upravljanje i raspolaganje motornim vozilima; - Naknadne revizije;
13.1.	Ministarstvo pravde BiH – JUR MP BiH		3 (1 redovita i 2 naknadne revizije)	5 preporuka	- Planiranje i izvršenje proračuna; - Naknadne revizije;
13.2.	Pravobraniteljstvo BiH – JUR MP BiH	2 ⁴⁷	2 (1 redovita i 1 naknadna revizija)	4 preporuke	- Obračun i isplata plaća i naknada; - Naknadna revizija;
14.1.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH – JUR MCP BiH		1 redovita revizija	8 preporuka	- Javne nabave;
14.2.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH – JUR MCP BiH	2	1 redovita revizija	7 preporuka	- Javne nabave;
14.3.	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH - JUR MCP BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
14.4.	Agencija za antidoping kontrolu BiH – JUR MCP BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;

⁴⁶ Do 24.05.2021. godine bile su popunjene sve četiri pravilnikom predviđene pozicije u JUR MO BiH. Od navedenog datuma nije popunjena pozicija rukovoditelja JUR, kome je nakon ispunjenosti propisanih uvjeta za odlazak u mirovinu prestao radni odnos.

⁴⁷ Do 02.09.2021. godine bile su popunjene 2 pozicije u JUR MP BiH, kada je nakon ispunjenosti uvjeta za odlazak u mirovinu prestao radni odnos unutarnjem revizoru. Od 02.09.2021. godine sve aktivnosti jedinice obavlja rukovoditelj JUR.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JUR	Broj osoba IR u JUR	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvješćima unutarnje revizije
15.1.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH – JUR MVTEO BiH	2	1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
15.2.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH – JUR MSTEО BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
15.3.	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH– JUR MVTEO BiH		1 redovita revizija	2 preporuke	- Strateško planiranje;
15.4.	Ured za veterinarstvo BiH – JUR MVTEO BiH		1 redovita revizija	7 preporuka	- Upravljanje ljudskim resursima;
15.5.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja – JUR MVTEO BiH		1 redovita revizija	2 preporuke	- Upravljanje ljudskim resursima;
16.1.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH – JUR MKP BiH	2 ⁴⁸	2 naknadne revizije	-	- Naknadne revizije
16.2.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH - JUR MKP BiH		3 (2 redovite revizije i 1 naknadna revizija)	10	- Obračun naknada za korištenje radiofrekventnog spektra; - Obračun naknada po osnovu izdatih dozvola za numeraciju; - Naknadne revizije;
17.	Ministarstvo sigurnosti BiH - JUR MSB BiH	1	4 (2 redovite i 2 naknadne revizije)	6 preporuka	- AFIS sustav; - DMS sustav; - Naknadne revizije;
18.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela – JUR DKPT BiH	2	4 redovite revizije	11 preporuka	- Provođenje Metodologije o raspoređivanju zaposlenih u platne razrede; - Javne nabave; - Korištenje službenih vozila; - Skladišta;
19.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - JUR BHANSA	1	5 (3 redovite i 2 naknadne revizije)	7 preporuka	- Obračun poreza i doprinosa na plate i obračun plaća; - Korištenje službenih telefona; - Poslovi Odsjeka za pravne poslove; - Naknadne revizije;
20.	Radio-televizija BiH – JUR BHRT	2	4 (3 redovite i 1 naknadna revizija)	22 preporuke	- Proces planiranja i izvještavanja; - Politike i proces zaštite imovine i zaposlenih; - Ugovori o djelu; - Naknadna revizija;

⁴⁸ Do 12.09.2021. godine JUR MKP BiH bila je u potpunosti kadrovski popunjena (Rukovoditelj JUR i IR), kada je zbog prelaska u drugu instituciju unutarnjeg revizora ostala upražnjena navedena pozicija.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JUR	Broj osoba IR u JUR	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvješćima unutarnje revizije
UKUPNO u 2021.		42	133*	457	-
UKUPNO u 2020.		40	100**	302	-
Napomena: *Zbir od 133 unutarnjih revizija čini 74 redovitih, 56 naknadnih i 3 <i>ad hoc</i> unutarnje revizije **Zbir od 100 unutarnjih revizija čini 50 redovitih, 47 naknadnih i 3 <i>ad hoc</i> unutarnje revizije					

U 133 izvješća unutarnje revizije sačinjenih u tijeku 2021. godine, od kojih je ukupno 77 redovitih i *ad hoc* revizija, dato je 457 preporuka od strane 20 jedinica unutarnje revizije, koliko ih je ukupno i uspostavljeno zaključno s 31.12.2021. godine.

Generalno, najveći broj preporuka koje su unutarnji revizori u svojim izvješćima u 2021. godini dali odnosi se na preporuke vezane za:

- unapređenje procesa finansijskog upravljanja i kontrole,
- proces javnih nabava i realizaciju ugovora po osnovu javnih nabava i
- unapređenje u visokorizičnim oblastima specifičnim za rad institucija.

Stupanj realizacije preporuka datih u izvješćima unutarnje revizije u 2020. godini po institucijama prikazan je u narednoj tablici, dok će stupanj realizacije preporuka datih u 2021. godini biti poznat nakon isteka roka za njihovu realizaciju u Godišnjem konsolidiranom izvješću unutarnje revizije za 2022. godinu.

Tablica br. 4

R. br.	Naziv institucije (nadležna JUR)	Godina	Broj datih preporuka unutarnje revizije	Broj realiziranih preporuka UR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka UR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka UR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelomično realizirane preporuke UR	Komentar
1.	Parlamentarna skupština BiH (JUR PS BiH)	2020.	3	-	-	3	100%	-	-	-
		2021.	16	-	-	-	-	16	-	-
2.	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (JUR PS BiH)	2020.	6	2	33,3%	1	17%	3	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH (JUR PS BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	1	-	-	-	-	1	-	-
4.	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavama (JUR PS BiH)	2020.	5	3	60%	1	20%	-	1	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Središnje izborno povjerenstvo BiH (JUR PS BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	19	-	-	-	-	19	-	-
6.	Institucija ombudsmana	2020.	6	1	17%	2	33%	-	3	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JUR)	Godina	Broj datih preporuka unutarnje revizije	Broj realiziranih preporuka UR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka UR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka UR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelomično realizirane preporuke UR	Komentar
	za ljudska prava (JUR PS BiH)	2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Službeni list BiH (JUR PS BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	8	-	-	-	-	8	-	-
8.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (JUR MLJP BiH)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	2	1	50%	-	-	1	-	-
9.	Fond za povratak BiH (JUR MLJP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	1	1	100%	-	-	-	-	-
10.	Institut za nestale osobe BiH (JUR MLJP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	10	2	20%	5	50%	1	2	-
11.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH (JUR MVP BiH)	2020.	Nije vršena revizija ⁴⁹							
		2021.	39	15	38%	3	7,7%	3	18	-
12.	Granična policija BiH (JUR GP BiH)	2020.	14	7	50%	3	21%	-	4	-
		2021.	17	1	6%	-	-	16	-	-
13.	Državna agencija za istrage i zaštitu (JUR SIPA BiH)	2020.	26	7	27%	4	15%	10	5	-
		2021.	40	-	-	-	-	40	-	-
14.	Obavještajno-sigurnosna agencija (JUR OSA BiH)	2020.	5	5	100%	-	-	-	-	-
		2021.	3	3	100%	-	-	-	-	-
15.	Uprava za neizravno oporezivanje BiH (JUR UIO BiH)	2020.	31	30	97%	-	-	1	-	-
		2021.	73	-	-	-	-	73	-	-
16.	Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (JUR IDDEEA BiH)	2020.	15	12	80%	2	13,3%	-	1	-
		2021.	23	9	39%	2	8,7%	10	2	-
17.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH (JUR SZP BiH)	2020.	24	19	79%	-	-	2	3	-
		2021.	44	-	-	-	-	44	-	-
18.	Sud BiH (JUR Suda BiH)	2020.	Nije bila uspostavljena JUR							
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-

⁴⁹ JUR MVP BiH je u potpunosti kadrovski popunjena u ožujku 2021. godine, dok je u 2020. godini popunjena pozicija rukovoditelja JUR.

R. br.	Naziv institucije (nadležna JUR)	Godina	Broj datih preporuka unutarnje revizije		Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka UR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka UR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelomično realizirane preporuke UR	Komentar
19.	Ministarstvo financija i trezora BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	7	4	57%	-	-	-	3	-
		2021.	5	3	60%	-	-	1	1	-
20.	Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
21.	Agencija za statistiku BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	3	1	33%	-	-	2	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Direkcija za europske integracije BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	1	1	100%	-	-	-	-	-
		2021.	3	3	100%	-	-	-	-	-
23.	Agencija za javne nabave BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	3	2	67%	-	-	1	-	-
		2021.	4	3	75%	-	-	1	-	-
24.	Agencija za osiguranje u BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	3	-	-	-	-	3	-	-
25.	Memorijalni centar Srebrenica – Potočari (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	6	2	33%	-	-	4	-	-
26.	Odbor državne službe za žalbe (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	2	100%	-	-	-	-	-
27.	Arhiv BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	1	50%	1	-	-
28.	Ured koordinatora za reformu javne uprave (JUR MFiT BiH)	2020.	3	-	-	3	100%	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
30.	Agencija za državnu službu BiH (JUR MFiT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
31.	Ministarstvo obrane BiH (JUR MO BiH)	2020.	43	6	14%	12	28%	11	14	-
		2021.	32	-	-	-	-	32	-	-
32.	Ministarstvo pravde BiH (JUR MP BiH)	2020.	6	6	100%	-	-	-	-	-
		2021.	5	5	100%	-	-	-	-	-
33.	Pravobraniteljstvo BiH (JUR MP BiH)	2020.	6	-	-	6	100%	-	-	-
		2021.	4	-	-	2	50%	2	-	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JUR)	Godina	Broj datih preporuka unutarnje revizije	Broj realiziranih preporuka UR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka UR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka UR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelomično realizirane preporuke UR	Komentar
34.	Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH (JUR MP BiH)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH (JUR MCP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	8	2	25%	-	-	6	-	-
36.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH (JUR MCP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
37.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (JUR MVTEO BiH)	2020.	14	11	79%	-	-	1	2	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH (JUR MVTEO BiH)	2020.	7	4	57%	-	-	-	3	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
39.	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH (JUR MVTEO BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
40.	Ured za veterinarstvo BiH (JUR MVTEO BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
41.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja (JUR MVTEO BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
42.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH (JUR MKP BiH)	2020.	10	10	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
43.	Agencija za poštanski saobraćaj BiH (JUR MKP BiH)	2020.	11	11	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
44.	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (JUR MKP BiH)	2020.	5	4	80%	-	-	1	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH (JUR MKP BiH)	2020.	*	-	-	-	-	-	-	Revizija pokrenuta, ali nije okončana u 2020. g.
		2021.	10	5	50%	-	-	5	-	-
46.	Ministarstvo sigurnosti BiH (JUR MSB BiH)	2020.	10*	9		-	-	-	-	*Podatak iz GI IR MSB za 2020, dok je u GI IR MSB za 2021. naveden status realizacije za 9

R. br.	Naziv institucije (nadležna JUR)	Godina	Broj datih preporuka unutarnje revizije	Broj realiziranih preporuka UR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka UR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka UR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelomično realizirane preporuke UR	Komentar
										preporuka
		2021.	6	-	-	-	-	6	-	-
47.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (JUR DKPT BiH)	2020.	3	2	67%	1	33%	-	-	-
		2021.	11	-	-	-	-	11	-	-
48.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (JUR BHANSA)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	7	5	71%	1	14%	1	-	-
49.	Radio-televizija BiH (JUR BHRT)	2020.	23	-	-	23	100%	-	-	-
		2021.	22	-	-	-	-	22	-	-
UKUPNO u 2020. godini			302	169	56%	61	20%	32	39	-
UKUPNO u 2021. godini			457	62	-	14	-	358	23	-

U Tablici br. 4 prikazani su podaci o ukupnom broju datih preporuka i stupnju njihove realizacije za svaku od institucija u kojoj je vršena unutarnja revizija u protekle dvije godine.

S obzirom na to da za većinu preporuka datih u 2021. godini nije istekao rok za realizaciju, ne može se izračunati konačan postotak učešća realiziranih i nerealiziranih preporuka u ukupnom broju datih preporuka za ovu godinu. Stupanj njihove realizacije bit će utvrđen u narednom razdoblju.

Na temelju podataka iz prethodne tablice za 2020. godinu uočava se da je više od polovine ukupno datih preporuka realizirano (169 preporuka ili 56%), dok je djelomično realizirano 39 preporuka, a za 32 preporuke još nije istekao rok za realizaciju i za iste će u narednom razdoblju biti utvrđen stupanj realizacije.

Postotak nerealiziranih preporuka u ukupnom broju preporuka (302) datih u 29 institucija BiH, u kojima je u 2020. godini provedena redovita revizija i date preporuke, iznosi 20%.

Podatci iz prethodne tablice, na temelju kojih se uočava da jedna trećina ukupno datih preporuka u izvješćima unutarnje revizije u 2020. godini (100 od 302) je ili samo djelomično realizirano (39) ili nije uopće realizirano (61) upućuju na potrebu unapređenja u ovoj oblasti. Unapređenje se može postići boljom komunikacijom i jačom suradnjom između jedinica unutarnje revizije i rukovodstva institucija, s jedne, i jačanjem suradnje između jedinica unutarnje revizije i revizora Ureda za reviziju institucija BiH i SHJ, s druge strane, uz konstantno unapređenje i povećanje kvaliteta usluga koje jedinica unutarnje revizije pruža.

Također, i rukovodstvo institucija trebalo bi biti zainteresirano i motivirano za usluge i preporuke unutarnje revizije, te mora postojati i graditi se povjerenje u rad i kredibilnost unutarnjih revizora. Pisanje izvješća i davanje preporuka samo po sebi ne smije biti cilj i svrha unutarnje revizije, već se kroz njih mora raditi na unapređenju sustava financijskog upravljanja i kontrole i stvaranja dodate vrijednosti u institucijama BiH, što svakako treba biti postavljeno kao cilj rukovoditelja institucija i jedinica unutarnje revizije.

4.4. Pregled uspostave i razvoja sustava unutarnje revizije institucija BiH

Na temelju prethodno navedenih podataka može se konstatirati da je u dosadašnjem razvoju sustava unutarnje revizije u institucijama BiH postignut napredak u smislu da se funkcija i uloga unutarnje revizije sve jasnije prepoznaje u institucijama BiH, kao dio ukupnog sustava unutarnjih financijskih kontrola javnog sektora BiH (PIFC-a).

Funkcija unutarnje revizije u institucijama BiH jasno je definirana i utemeljena Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH, te u jednoobraznoj i usuglašenoj metodologiji rada za unutarnje revizore, koja uključuje i standarde unutarnje revizije.

Način organizacije jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH utemeljen je na decentraliziranom modelu koji je zasnovan na principima "3E" (ekonomičnost, efektivnost i efikasnost), s jasno definiranim nadležnostima jedinica unutarnje revizije u pogledu vršenja funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH.

Etičkim kodeksom unutarnjih revizora u institucijama BiH, Poveljom unutarnje revizije, Priručnikom za unutarnju reviziju, Standardima unutarnje revizije i Sporazumom o vršenju funkcije unutarnje revizije definirana su, u institucijama BiH, temelja načela i odnosi pružatelja usluga – unutarnjih revizora i rukovoditelja jedinica unutarnje revizije, s jedne, i korisnika usluga unutarnje revizije – menadžmenta institucija, s druge strane.

Uvjeti za zapošljavanje unutarnjih revizora i rukovoditelja jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH temelje se na identičnim općim i dodatnim uvjetima za zapošljavanje unutarnjih revizora u svakoj od institucija BiH. Svi zaposleni unutarnji revizori u institucijama BiH ispunjavaju uvjete propisane Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH i Pravilnikom o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH. Također, u sustavu unutarnje revizije institucija BiH omogućeno je poštovanje principa "ista plaća za isti ili sličan posao", a koji podrazumijeva da zaposleni u institucijama Bosne i Hercegovine koji obavljaju iste ili slične poslove primaju istu osnovnu plaću, odnosno da će se radna mjesta iz različitih institucija Bosne i Hercegovine na kojima se obavljaju slični poslovi svrstati u isti platni razred. Upravo takva su radna mjesta unutarnjih revizora i rukovoditelja jedinica unutarnje revizije.

Zaključno s 31.12.2021. godine 16 jedinica unutarnje revizije institucija BiH i JUR u javnom poduzeću, od ukupno 20 uspostavljenih jedinica unutarnje revizije, uspostavljeno je sukladno Odluci o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH, što podrazumijeva da je izvršeno usklađivanje pravilnika o unutarnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju, u pogledu opisa poslova unutarnje revizije i uvjeta za zapošljavanje unutarnjih revizora i rukovoditelja jedinica unutarnje revizije, s relevantnim propisima.

Dvije institucije, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Ministarstvo sigurnosti BiH, pokrenule su, ali još nisu okončale aktivnosti na usklađivanju pravilnika o unutarnjoj organizaciji. Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA je u siječnju 2017. godine uspostavila unutarnju reviziju prema pravilniku o unutarnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti unutarnje revizije.

Funkciju unutarnje revizije u dvije od naprijed navedenih institucija, Ministarstvu sigurnosti BiH i BHANSA-i, u 2021. godini obavljao je po jedan unutarnji revizor, što nije sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH, niti zahtjevima Standarda unutarnje revizije.

U Tablici br. 5 dat je pregled aktivnosti poduzetih na uspostavi jedinica unutarnje revizije od strane institucija BiH koje su obavezne uspostaviti unutarnju reviziju, kao i pregled kadrovske popunjenosti unutarnje revizije u ovim institucijama.

Tablica br. 5

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen SHJ	Dobijena suglasnost SHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojilo Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršitelja u JUR	Popunjeno osoblje u JUR do 31.12.2021.	% popunjenosti JUR	Komentar
1.	Parlamentarna skupština BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
2.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
3.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	DA	3	3*	100%	*U ožujku 2021. popunjene 2 pravilnikom predviđene pozicije unutarnjeg revizora.
4.	Granična policija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
5.	Državna agencija za istrage i zaštitu – SIPA	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
6.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
7.	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	DA	4	4	100%	-
8.	Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH – IDDEEA	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
9.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
10.	Sud BiH	DA	DA	*	*	2	2*	100%	*U rujnu 2021. popunjene dvije pravilnikom predviđene pozicije u JUR (Sud BiH nije obavezan dostaviti pravilnik na usvajanje VM BiH)
11.	Ministarstvo financija i trezora BiH	DA	DA	DA	DA	4	3*	75%	*01.07.2021. upražnjena pozicija unutarnjeg revizora ⁵⁰
12.	Ministarstvo obrane BiH	DA	DA	DA	DA	4	3*	75%	*Od 24.05.2021. nije popunjena pozicija rukovoditelja JUR ⁵¹
13.	Ministarstvo pravde BiH	DA	DA	DA	DA	3	1*	33,3%	*Nisu popunjene dvije pozicije unutarnjeg revizora ⁵²

⁵⁰ Unutarnjem revizoru prestao radni odnos zbog prelaska u drugu instituciju.

⁵¹ Rukovoditelju JUR MO BiH je 24.05.2021. prestao radni odnos, nakon što je stekao uvjete za odlazak u mirovinu.

⁵² Do 02.09.2021. u JUR Ministarstva pravde BiH bila je popunjena pozicija jednog unutarnjeg revizora. Nakon što je ispunio propisane uvjete za odlazak u mirovinu, unutarnjem revizoru je 02.09.2021. prestao radni odnos i od tada je popunjena samo pozicija rukovoditelja JUR.

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen SHJ	Dobijena suglasnost SHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojilo Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršitelja u JUR	Popunjeno osobije u JUR do 31.12.2021.	% popunjenosti JUR	Komentar
14.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 unutarnjeg revizora ⁵³
15.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 unutarnjeg revizora ⁵⁴
16.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	DA	2	1*	50%	*U rujnu 2021. unutarnji revizor prestao s radom zbog prelaska u drugu instituciju
17.	Ministarstvo sigurnosti BiH	DA	DA	*	NE	2**	1	50%	*Pravilnik u fazi usvajanja. Nemamo podatak da li je upućen Vijeću ministara BiH na usvajanje. **Pravilnikom predviđen broj izvršitelja
18.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela	DA	DA	DA*	NE	2**	2**	**	*Pravilnik u siječnju 2022. dostavljen Generalnom tajništvu radi usvajanja na sjednici Vijeća ministara BiH. **Popunjene 2 pozicije unutarnjeg revizora na temelju važećeg Pravilnika koji nije usklađen s propisima iz oblasti UR ⁵⁵
19.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	NE	NE	NE	NE	-	1*	-	*Popunjena pozicija unutarnjeg revizora na temelju važećeg Pravilnika koji nije usklađen s propisima iz oblasti UR ⁵⁶
20.	Radio-televizija BiH	DA	DA	.*	.*	2	2	100%	*RTVBiH nije obavezna dostavljati svoj pravilnik VM BiH na suglasnost

Iz prethodne tablice vidimo da je, zaključno s 31.12.2021. godine, ukupno 17 od 20 organizacija okončalo proceduru izmjene pravilnika o unutarnjoj organizaciji i uspostavilo unutarnju reviziju sukladno propisima iz oblasti unutarnje revizije, dok 11 organizacija⁵⁷ ima u potpunosti kadrovski popunjenu jedinicu unutarnje revizije.

Uspostava jedinica unutarnje revizije sukladno propisima iz oblasti unutarnje revizije, što podrazumijeva usklađivanje opisa poslova i uvjeta za zapošljavanje osoblja unutarnje revizije, te njihovo kvalitetno kadrovsko

⁵³ MCP BiH je obavijestilo SHJ da je u studenom 2021. godine pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje pozicije unutarnjeg revizora.

⁵⁴ MVTEO BiH je pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje upražnjene pozicije revizora. Do razdoblja izrade Izvješća, nisu okončane aktivnosti na kadrovskom popunjavanju JUR MVTEO BiH.

⁵⁵ DKPT je pribavila potrebna mišljenja na Pravilnik o unutarnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju usklađen s relevantnim propisima i na koji je SHJ dala suglasnost, i isti dostavila u siječnju 2022. godine Generalnom tajništvu VM BiH radi usvajanja. Ovim pravilnikom predviđene su ukupno 2 pozicije i to: rukovoditelj JUR i unutarnji revizor.

⁵⁶ BHANSA je obavezna, sukladno Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 69/17), uskladiti Pravilnik o unutarnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju s relevantnim propisima.

⁵⁷ U proteklom razdoblju je i javno poduzeće Radio-televizija BiH uspostavilo i popunilo jedinicu unutarnje revizije, sukladno relevantnim propisima.

popunjavanje neophodni su predujeti za daljnji napredak u razvoju i unapređivanju funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH.

Kadrovska nepopunjenost jedinica unutarnje revizije višestruko utiče na stanje i funkcioniranje sustava unutarnje revizije i to, s jedne strane tako što smanjuje broj i obim izvršenih revizijskih angažmana, a s druge strane što onemogućava dosljedno poštovanje Standarda unutarnje revizije koji jasno definiraju način funkcioniranja unutarnje revizije, te ujedno predstavljaju i temelj za ocjenu kvaliteta rada unutarnje revizije. U svrhu procjene efektivnosti i efikasnosti aktivnosti unutarnje revizije i identificiranja mogućnosti za njeno unapređenje, Standardi unutarnje revizije nalažu donošenje i održavanje Programa osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije koji, između ostalog, obuhvata i stalni nadzor učinka aktivnosti unutarnje revizije od strane rukovoditelja jedinice unutarnje revizije⁵⁸, kao i vanjsko ocjenjivanje od strane kvalificiranog, neovisnog ocjenitelja ili tima ocjenitelja, koje se provodi bar jednom u pet godina. Vanjsko ocjenjivanje unutarnje revizije može dati prave rezultate samo u jedinicama unutarnje revizije koje su u potpunosti popunjene, tj. imaju rukovoditelja jedinice unutarnje revizije i jednog ili više unutarnjih revizora. Pored ovoga, u jedinicama unutarnje revizije koje nisu u potpunosti kadrovski popunjene teško je osigurati kvalitetno vršenje funkcije unutarnje revizije, kako tokom strateškog i godišnjeg planiranja revizijskih angažmana, tako i tijekom njihove provedbe, na način kako to Zakon o unutarnjoj reviziji u institucijama BiH predviđa.

4.5. Pregled primjene metodologije rada i učinka jedinica unutarnje revizije institucija BiH

SHJ kroz godišnja izvješća jedinica unutarnje revizije institucija BiH i na temelju stalne komunikacije s osobljem unutarnje revizije, koja se odvija kroz sastanke, obuke, izdavanje mišljenja i obavijesti na upite, vrši, sukladno Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine⁵⁹ i koristeći preporuke iz Vodiča za ocjenu kvaliteta unutarnje revizije u javnom sektoru⁶⁰, nadzor nad poštivanjem metodologije rada unutarnje revizije i prati učinak jedinica za unutarnju reviziju institucija BiH. Napominjemo da navedena kontrola koju provodi SHJ, a koja se odvija kroz kontinuirani uvid u način rada unutarnje revizije na temelju dostupnih podataka, nije zamjena za propisane povremene vanjske ocjene koje trebaju provoditi kvalificirani neovisni ocjenjivači izvan organizacije, kako je to definirano Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH, Standardima unutarnje revizije i Pravilnikom o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH. Kako je SHJ nezaobilazan dio sustava unutarnje revizije i kao tijelo koje je odgovorno za izradu i provedbu metodologije unutarnje revizije, uvid u kvalitet rada jedinica unutarnje revizije koji vrši SHJ ne može se smatrati u potpunosti neovisnim, ali se isti provodi radi davanja smjernica i preporuka za unapređenje rada jedinica unutarnje revizije.

Također, na temelju raspoloživih podataka, a sukladno kriterijima definiranim Pravilnikom o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH koji će početi s primjenom od 2022. godine SHJ treba donijeti i godišnji plan za obavljanje periodičnog pregleda kvaliteta, kako je to predviđeno Pravilnikom. Plan za obavljanje periodičnog pregleda kvaliteta u 2023. godini SHJ će donijeti do 01.06.2022. godine i isti objaviti u okviru godišnjeg plana rada SHJ za predmetnu godinu, kako je to definirano odredbama Pravilnika.

Jedinice unutarnje revizije dostavljaju SHJ, kroz svoja godišnja izvješća, informacije i podatke o: načinu organizacije unutarnje revizije, opisu poslova i uvjeta za zapošljavanje u jedinicama unutarnje revizije, zadacima i ovlaštenjima unutarnje revizije, što dokumentiraju dostavljanjem izvoda iz pravilnika o unutarnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju, potpisanim Poveljama unutarnje revizije i

⁵⁸ Pored stalnog nadzora učinka aktivnosti unutarnje revizije, unutarnja ocjenjivanja uključuju, prema Standardima unutarnje revizije, i periodična samoocjenjivanja ili ocjenjivanja koja vrše druge osobe iz organizacije koja imaju dovoljno poznavanja prakse unutarnje revizije.

⁵⁹ Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 74/21

⁶⁰ Vodič je izdat u ožujku 2016. godine od strane Zajednice prakse za unutarnju reviziju (IACOP) mreže za Upravljanje javnom potrošnjom – učenje uz međusobnu potporu (PEMPAL-a), koja je pokrenuta od strane Svjetske banke 2006. godine i obuhvata 21 zemlju, dostupan na www.pempal.org.

Sporazumima o vršenju funkcije unutarnje revizije. Na temelju ovih podataka, SHJ prati usklađenost postojeće organizacije unutarnje revizije, uključujući njena ovlaštenja, odgovornosti, djelokrug rada, način odobravanja planova i izvješćivanja, s relevantnim propisima unutarnje revizije koji reguliraju ovu oblast u institucijama BiH, a time i da li je osigurana funkcionalna neovisnost unutarnje revizije.

Jedinice unutarnje revizije dostavljaju SHJ, kroz godišnja izvješća, i svoje planove rada odobrene od rukovoditelja institucije, kao i informacije o svim izvršenim unutarnjim revizijama, uključujući i informacije o poštivanju propisa tokom obavljanja revizije. Kroz analizu ovih podataka, SHJ stiže, u određenoj mjeri, uvid u način rada i vršenja funkcije unutarnje revizije i njenoj usklađenosti s propisanom metodologijom, Standardima unutarnje revizije, Etičkim kodeksom i ostalim propisima iz oblasti unutarnje revizije, te o učinku i kvalitetu vršenja unutarnje revizije. Također, o načinu funkcioniranja i rada jedinica unutarnje revizije SHJ se upoznaje i informira i kroz održavanje sastanaka s osobljem unutarnje revizije u institucijama BiH, dostavljene upite od strane jedinica unutarnje revizije, diskusije i pitanja unutarnjih revizora tokom obuka, kao i druge vidove komunikacije.

Na temelju izvješća o obavljenoj kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji (KPE) unutarnjih revizora u jedinicama unutarnje revizije, kao i zaprimljenih zahtjeva jedinica unutarnje revizije za priznavanje obuka kao KPE, SHJ prati ispunjavanje obveze usavršavanja znanja i vještina od strane unutarnjih revizora, iz područja i oblasti definiranih propisima iz oblasti KPE. Ovim propisima definiran je način i postupak ispunjavanja obveze kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH, kako bi kroz održavanje razine stručnosti i daljnji profesionalni razvoj unutarnjih revizora bio unaprijeđen kvalitet usluga koje pružaju.

U narednom tabličnom pregledu dati su podatci, koje su u svojim godišnjim izvješćima dostavile jedinice unutarnje revizije, o poštivanju i pridržavanju propisane metodologije rada, Etičkog kodeksa i Standarda unutarnje revizije tijekom vršenja unutarnje revizije od strane unutarnjih revizora u jedinicama unutarnje revizije institucija BiH. Također, dati su i podatci o provedbi unutarnje i vanjske ocjene kvaliteta i o suradnji jedinica unutarnje revizije s Uredom za reviziju institucija BiH.

Tablica br. 6

R. br.	Naziv JUR	Rad sukladno Priručniku	Poštivanje Standarda unutarnje revizije	Poštivanje Etičkog kodeksa	Unutarnja ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom UR	Vanjska ocjena kvaliteta	Suradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
1.	JUR Parlamentarne skupštine BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
2.	JUR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
3.	JUR Ministarstva vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	*	DA	NE	DA	*JUR kadrovski popunjena u ožujku 2021. Unutarnje ocjenjivanje je planirano da se provodi u narednom razdoblju.
4.	JUR Granične policije BiH	DA	DA	DA	Djelomično*	DA	NE	DA	*Provodi se stalni nadzor aktivnosti UR
5.	JUR Državne agencije za istrage i zaštitu	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
6.	JUR Obavještajno-sigurnosne agencije	DA	DA	DA	Djelomično*	DA	NE	DA	*Provodi se stalni nadzor aktivnosti IR

R. br.	Naziv JUR	Rad sukladno Priručniku	Poštivanje Standarda unutarnje revizije	Poštivanje Etičkog kodeksa	Unutarnja ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom UR	Vanjska ocjena kvaliteta	Suradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
7.	JUR Uprave za neizravno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	DA	DA	DA*	DA	*Vanjska ocjena provedena u 2020. god. u okviru <i>Twinning light</i> projekta EU
8.	JUR Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
9.	JUR Službe za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
10.	JUR Suda BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor, pregledi, ocjene i praćenje učinka su inkorporirani u procedure vršenja funkcije UR
11.	SJUR Ministarstva financija i trezora BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
12.	JUR Ministarstva obrane BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor i praćenje učinka se kontinuirano provode
13.	JUR Ministarstva pravde BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor, pregledi, ocjene i praćenje učinka su inkorporirani u procedure vršenja funkcije UR
14.	JUR Ministarstva civilnih poslova BiH	Djelomično	DA	DA	DA	DA*	NE	DA	*U 2021. nije proveden nadzor u postupku izrade revizijskih izvješća
15.	JUR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
16.	JUR Ministarstva komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor se kontinuirano provodi u JUR
17.	JUR Ministarstva sigurnosti BiH	DA	DA	DA	NE*	DA	NE	DA	*Rad sukladno Standardima, bez unutarnjeg ocjenjivanja
18.	JUR Direkcije za koordinaciju poslovanja tijela BiH	DA	DA	DA	NE*	Djelomično*	NE	DA	*Nije popunjena pozicija rukovoditelja JUR, te stoga nisu stvoreni uvjeti za provedbu unutarnje ocjene, a nadzor se provodi u mjeri u kojoj je to moguće.
19.	JUR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	DA	DA	DA	Djelomično*	DA	NE	.. ⁶¹	*Nije popunjena pozicija rukovoditelja JUR, te stoga nisu stvoreni uvjeti za dosljednu provedbu unutarnje ocjene kvaliteta.

⁶¹ Prema Zakonu o BHANSA-i, reviziju vrši neovisna revizijska agencija. Ured za reviziju institucija BiH nije u obvezi vršiti reviziju u BHANSA-i.

R. br.	Naziv JUR	Rad sukladno Priručniku	Poštivanje Standarda unutarnje revizije	Poštivanje Etičkog kodeksa	Unutarnja ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom UR	Vanjska ocjena kvaliteta	Suradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
20.	JUR Radio-televizije BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	.. ⁶²	-

Iz prethodne tablice uočava se da su unutarnji revizori u svim jedinicama unutarnje revizije u tijeu provedbe revizijskih angažmana poštovali i pridržavali se propisane metodologije rada, Standarda unutarnje revizije i Etičkog kodeksa.

Međutim, kada je riječ o provedbi unutarnje ocjene kvaliteta i stalnog nadzora nad revizijskim angažmanom⁶³ koje, prema Standardima unutarnje revizije i propisanoj metodologiji rada, vrši rukovoditelj jedinice unutarnje revizije, iz prethodne tablice uočava se da navedene procedure u pojedinim jedinicama nisu uopće ili su samo djelomično provedene. Naime, prema podacima dobijenim u godišnjim izvješćima, u jedinicama unutarnje revizije koje su u potpunosti kadrovski popunjene vršena je u izvještajnom razdoblju u potpunosti ili djelomično unuarnja ocjena kvaliteta i nadzor nad revizijskim angažmanom, sukladno metodologiji utvrđenoj u Priručniku za unutarnju reviziju i Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH, dok je u jedinicama unutarnje revizije koje imaju samo jednog unutarnjeg revizora onemogućeno dosljedno provođenje propisanih procedura.

Provedba stalnog nadzora nad obavljanjem revizijskog angažmana i unutarnje ocjenjivanje podrazumijevaju stalno praćenje aktivnosti i učinka unutarnje revizije, kao i periodično samoocjenjivanje kako bi se osigurala usklađenost s Etičkim kodeksom i Standardima unutarnje revizije, a time osiguralo i ostvarenje ciljeva, zahtjevani kvalitet rada i unapređenje aktivnosti unutarnje revizije.

Navedene aktivnosti podrazumijevaju i donošenje programa osiguranja i unapređenja kvaliteta koji je obavezan sačiniti i održavati rukovoditelj jedinice unutarnje revizije, sukladno Standardima unutarnje revizije i Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH. Evidencija o obavljenom nadzoru nad provedbom revizijskih angažmana i izvršenom unutarnjem i vanjskom ocjenjivanju, kao i pregledima koje provodi SHJ, dokumentira se i čuva, a rezultati izvršenih ocjenjivanja priopćavaju se rukovoditelju institucije i SHJ prilikom podnošenja godišnjeg izvješća o radu, sukladno Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH.

Od 20 jedinica unutarnje revizije ukupno pet jedinica su dostavile SHJ izvješće o obavljenom unutarnjem ocjenjivanju, koji su sačinile na temelju uspostavljenog programa osiguranja i unapređenja kvaliteta aktivnosti unutarnje revizije od strane ovih jedinica, a to su: JUR Uprave za neizravno oprezivanje BiH, JUR Državne agencije za istrage i zaštitu, JUR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, JUR IDDEEA i JUR Radio-televizije BiH.

⁶² Sukladno Zakonu o javnom RTV servisu BiH, BHRT ima obvezu angažiranja jednom godišnje neovisne revizijske firme za obavljanje revizije finansijskih izvješća, dok Ured za reviziju institucija BiH vrši reviziju isključivo po zaključku Parlamentarne skupštine BiH.

⁶³ Način provedbe stalnog nadzora nad revizijskim angažmanom, koji čini sastavni dio unutarnjeg ocjenjivanja, detaljno je opisan u Priručniku za unutarnje revizore u institucijama BiH i Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH.

U 2020. godini u Jedinici unutarnje revizije Uprave za neizravno oporezivanje BiH provedena je, u okviru *Twinning light* projekta "Podrška razvoju efektivne unutarnje kontrole i revizijskog okruženja u UINO BiH" financiranog od strane Europske unije, vanjska ocjena kvaliteta funkcije unutarnje revizije⁶⁴.

Napominjemo da vanjska ocjena kvaliteta, prema Standardima unutarnje revizije, mora biti provedena od strane kvalificiranog, neovisnog ocjenjivača ili tima ocjenjivača koji su izvan organizacije, uz poštovanje odredbi Pravilnika⁶⁵ kojim je definiran način i procedura izbora vanjskog ocjenjivača.

Sve jedinice unutarnje revizije, koje su uspostavljene u institucijama BiH u kojima Ured za reviziju institucija BiH vrši reviziju⁶⁶, konstatirale su da su surađivale s revizorima Ureda za reviziju institucija BiH, kako kroz razmjenu revizijske dokumentacije i revizijskih izvješća, tako i kroz podršku provedbi datih preporuka za unapređenje sustava PIFC-a.

Na temelju navedenih podataka posebno ističemo podatak da, u jedinicama unutarnje revizije koje nisu kadrovski u potpunosti popunjene, angažiranja unutarnjih revizora nisu nadzirana i usmjeravana na odgovarajući način, a što je neophodno kako bi se osiguralo ostvarenje ciljeva, osiguranje kvaliteta i razvoj zaposlenih, kako je to predviđeno relevantnim propisima.

Također, ukazujemo i na činjenicu da se ne može očekivati ista pokrivenost područja poslovanja institucije revizijama, u institucijama za koje su nadležne jedinice koje nisu u potpunosti kadrovski popunjene, kao u institucijama u kojima usluge unutarnje revizije pružaju kadrovski u potpunosti popunjene jedinice, a time i na veću izloženost neotkrivanju značajnih rizika koji mogu ugroziti poslovanje institucije.

Uzimajući u obzir iskustva drugih zemalja u provedbi kontrole kvaliteta, te uvažavajući određene specifičnosti jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH⁶⁷, SHJ je u prethodnom razdoblju u suradnji s ekspertima Projekta EU "PIFC-3" okončala aktivnosti na pripremi metodologije kojom su precizno definirane procedure provedbe kontrole kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH. Pravilnik o provedbi osiguranja unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine objavljen je u prosincu 2021. godine.

Pravilnik je pripremljen sukladno Standardima unutarnje revizije i propisima iz oblasti unutarnje revizije u institucijama BiH, i daje potrebne smjernice i pojašnjenja načina provedbe kako unutarnje ocjene kvaliteta, radi što kvalitetnijeg vršenja nadzora i identificiranja mogućnosti za podizanje kvaliteta usluga koje pružaju jedinice unutarnje revizije, tako i vanjske ocjene kvaliteta u svrhu definiranja jednoobraznog načina njene provedbe u svim jedinicama. Također, Pravilnik definira i način provedbe kontrole kvaliteta koju vrši SHJ u svrhu praćenja primjene relevantnih propisa.

U Tablici br. 7 dat je pregled jedinica unutarnje revizije koje su u tijeku 2021. godine izvršile revizije u organizacijama, čiji pregled je dat u tablicama br. 2, 3 i 4, zajedno s podacima o ukupnom broju izvršenih revizija i datih preporuka po jedinici unutarnje revizije, ukupnom broju dana koje su JUR provele na vršenju revizija, kao i o područjima revidiranja.

⁶⁴ Na temelju dobijene suglasnosti rukovoditelja UINO BiH, rukovoditelj JUR zatražio je od eksperata *Twinning light* projekta EU da izvrši vanjsku ocjenu funkcije UR. Ista je provedena u razdoblju rujna – prosinac 2020, u formi samoocjenjivanja koje je proveo rukovoditelj JUR s neovisnom vanjskom potvrdom. U Izvješću o vanjskom ocjenjivanju data je potvrda da je funkcija UR u UINO BiH u skladu s Međunarodnim standardima UR ("generalno usuglašena").

⁶⁵ Pravilnik o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH, stupio na snagu 01.01.2022. godine (Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasnik BiH", broj 74/21).

⁶⁶ Nisu uključene unutarnja revizija BHANSA-e i JUR BHRT u kojima, prema relevantnim zakonima, vanjsku reviziju vrši neovisna revizijska agencija, a Ured za reviziju institucija BiH nije obavezan da vrši reviziju u ovim organizacijama.

⁶⁷ Globalni institut unutarnjih revizora (*The Institute of Internal Auditors*) dao je određene preporuke u Vodiču za primjenu (Standard 1320 – Izvješćivanje o Programu osiguranja i unapređenja kvaliteta, MOPP) za provedbu samoprocjene, ovisno od broja unutarnjih revizora u JUR i zrelosti aktivnosti unutarnje revizije.

Tablica br. 7

R. br.	Naziv JUR	Broj osoba lja UR u JUR	Broj konačnih izvješća UR u 2021.	Broj daNih preporuka UR u 2021.	Broj ostvarenih revizijskih dana ⁶⁸ JUR	Broj revizijskih dana JUR po izvješću (kolona 6 / 4)	Područja revidiranja u 2021.godini
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	JUR Parlamentarne skupštine BiH	2	10	44	450 ⁶⁹	45	<ul style="list-style-type: none"> - Zakonodavno-pravne aktivnosti; - Sačinjavanje godišnjeg financijskog izvješća; - Pravljanje putnih naloga i potrebne dokumentacije; - IT sustav; - Jačanje svijesti građana o pravima na zaštitu osobnih podataka; - Javne nabave; - Naknadne revizije;
2.	JUR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	2	7	13	395	56	<ul style="list-style-type: none"> - Primjena Metodologije za prelazak u viši platni razred; - Upotreba službenih vozila; - Naknadne revizije;
3.	JUR Ministarstva vanjskih poslova BiH	3 ⁷⁰	7 ⁷¹	39	567	81	<ul style="list-style-type: none"> - Obračun plata i naknada; - Upravljanje vizama i putnim listovima; - Obuke zaposlenih; - Upravljanje imovinom; - Ugovorene usluge u sjedištu MVP-a; - Uredsko poslovanje;
4.	JUR Granične policije BiH	2	6 ⁷²	17	390	65	<ul style="list-style-type: none"> - Nabavno poslovanje; - Sustav FUK-a u Graničnoj policiji; - Idaci za tekuće održavanje; - Naknadne revizije;
5.	JUR Državne agencije za istrage i zaštitu BiH	2	6	40	378 ⁷³	63	<ul style="list-style-type: none"> - Stalna sredstva; - Uredsko poslovanje, - Sustav FUK-a; - Naknadne revizije;
6.	JUR Obavještajno-sigurnosne agencije BiH	2	4	3	380	95	<ul style="list-style-type: none"> - Planiranje i izvršenje proračuna; - Upotreba službenih telefona; - Upotreba spec. službenih vozila; - Bolovanja i izrečene mjere samoizolacije zaposlenih (COVID-19);
7.	JUR Uprave za neizravno oprezivanje BiH	4	7	73	813	116	<ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje kontinuitetom poslovanja UINO; - Upravljanje zaštitom i spašavanjem od prirodnih i drugih nesreća u UINO;

⁶⁸ Podaci dobijeni iz godišnjih izvješća jedinica unutarnje revizije

⁶⁹ Rukovoditelj JUR PS BiH je, pored planiranih aktivnosti JUR, sudjelovao i u izradi PIFC aplikacije kroz učešće u njenom testiranju.

⁷⁰ U ožujku 2021. godine popunjene dvije pozicije unutarnjeg revizora, te je time u potpunosti kadrovski popunjena JUR MVP BiH.

⁷¹ Provedena je i pilot revizija u testnoj verziji PIFC aplikacije, pod mentorstvom eksperata Projekta;

⁷² Pored navedenog broja revizija, u izvještajnom razdoblju pokrenuta je i još jedna revizija koja je predviđena Godišnjim planom. Ista će biti okončana, prema izvješću JUR, u veljači 2022. godine.

⁷³ Rukovoditelj JUR SIPA-e je, pored planiranih aktivnosti JUR, sudjelovala i u izradi PIFC aplikacije kroz učešće u testiranju funkcionalnosti aplikacije.

							<ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje procesom selektiviteta robe u carinskom postupku; - Razvoj sustava FUK-a u UIINO; - Naknadne revizije;
8.	JUR Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	2	7	23	389	56	<ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje osnovnim sredstvima; - Blagajničko poslovanje; - Praćenje realizacije ugovora po okončanom postupku javnih nabava; - Naknadne revizije;
9.	JUR Službe za zajedničke poslove BiH	2	7	44	389	56	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada, donošenje i upravljanje unutarnjim aktima; - Nabava prehrambenih artikala i pića; - Nabava uniformi i obuča za zaposlene; - Upravljanje zalihama i skladišno poslovanje; - Nabava higijensko potrošnog materijala; - Naknadne revizije;
10.	JUR Suda BiH	2 ⁷⁴	1	2	102	102	<ul style="list-style-type: none"> - Korištenje i održavanje službenih vozila.
11.	JUR Ministarstva financija i trezora BiH	3 ⁷⁵	18	36	669	37	<ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje rizicima; - Naknadne revizije;
12.	JUR Ministarstva obrane BiH	3 ⁷⁶	17	32	718	42	<ul style="list-style-type: none"> - Podnošenje zahtjeva za povrat i obračun PDV; - Realizacija ugovora za med. usluge; - Utrošak sredstava po osnovu korištenja mobilnih telefona i biznis kartica; - Realizacija hitnih nabava; - Realizacija ugovora za nabavu odjeće i uniformi; - Podnošenje zahtjeva za refundaciju troškova putovanja; - Realizacija ugovora za usluge osiguranja zaposlenih; - Upravljanje i raspolaganje motornim vozilima; - Naknadne revizije;
13.	JUR Ministarstva pravde BiH	2 ⁷⁷	5	9	252 ⁷⁸	50	<ul style="list-style-type: none"> - Planiranje i izvršenje proračuna; - Obračun i isplata plaća i naknada; - Naknadne revizije;
14.	JUR Ministarstva civilnih	2	4 ⁷⁹	15	227	57	<ul style="list-style-type: none"> - Javne nabave; - Naknadne revizije;

⁷⁴ JUR Suda BiH je uspostavljena i kadrovski popunjena u rujnu 2021. godine.

⁷⁵ U JUR MFIT BiH su do 30.06.2021. godine bile popunjene sve 4 pravilnikom predviđene pozicije. Od 01.07.2021. jedan revizor je prestao s radom zbog prelaska u drugu instituciju.

⁷⁶ Do 24.05.2021. godine u JUR MO BiH bila je popunjena i pozicija rukovoditelja JUR, koji je stekao uvjete za odlazak u mirovinu.

⁷⁷ U JUR MP BiH su do 02.09.2021. godine bile popunjene 2 pozicije. Od navedenog datuma je popunjena samo pozicija rukovoditelja JUR zbog odlaska u mirovinu unutarnjeg revizora.

⁷⁸ Rukovoditelj JUR MP BiH je, pored planiranih aktivnosti JUR, sudjelovala i u izradi PIFC aplikacije kroz učešće u testiranju funkcionalnosti aplikacije.

⁷⁹ Godišnjim planom JUR MCP BiH planirana je provedba jedne revizije u MCP BiH koja će, prema podacima iz izvješća ove JUR, biti okončana i sačinjeno revizijsko izvješće u 2022. godini.

	poslova BiH						
15.	JUR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	2	5	11	338	68	- Strateško planiranje; - Upravljanje ljudskim resursima; - Naknadne revizije;
16.	JUR Ministarstva komunikacija i prometa BiH	2 ⁸⁰	5	10	350	70	- Obračun naknada za korištenje radiofrekventnog spektra; - Obračun naknada po osnovu izatih dozvola za numeraciju; - Naknadne revizije;
17.	JUR Ministarstva sigurnosti BiH	1	4	6	200	50	- AFIS sustav; - DMS sustav; - Naknadne revizije;
18.	JUR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	2	4	11	418	104	- Provedba Metodologije o raspoređivanju zaposlenih u platne razrede; - Javne nabave; - Korištenje službenih vozila; - Skladišta;
19.	JUR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi–BHANSA	1	5	7	94	19	- Obračun poreza i doprinosa na plaće i obračun plaća; - Korištenje službenih telefona; - Poslovi Odsjeka za pravne poslove; - Naknadne revizije;
20.	JUR Radio-televizije BiH	2	4	22	435	109	- Proces planiranja i izvješćivanja; - Politike i proces zaštite imovine i zaposlenih; - Ugovori o djelu; - Naknadna revizija;
UKUPNO U 2021. godini		41⁸¹	133*	457	7.954⁸²	60	*74 redovne, 56 naknadnih i 3 <i>ad hoc</i> revizije
UKUPNO U 2020. godini		40	100**	302	6.912⁸³	69	**50 redovnih, 47 naknadnih i 3 <i>ad hoc</i> revizije

Tablica broj 7. daje prikaz nekih od pokazatelja uspješnosti, na temelju kojih se može pratiti rad pojedinačno svake jedinice unutarnje revizije u izvještajnom razdoblju, te djelomično i analizirati u odnosu na utvrđeni prosjek u pogledu broja obavljenih revizija, datih preporuka i utrošenog vremena na provedbi revizija, na razini jedinica unutarnje revizije institucija BiH za protekle dvije godine. Ovi podaci trebaju poslužiti rukovoditeljima jedinica unutarnje revizije prilikom samoprocjene efikasnosti rada jedinice u svrhu poboljšanja iskorištenosti raspoloživih kapaciteta.

Na temelju podataka iz prethodne tablice uočava se da su u 2021. godini od strane 20 jedinica unutarnje revizije izvršene ukupno 133 revizije u kojima je dato 457 preporuka, što u odnosu na 2020. godinu, kada je 19 jedinica unutarnje revizije sačinilo 100 izvješća i dalo ukupno 302 preporuke, predstavlja povećanje prosječnog broja izvršenih revizija po jedinici unutarnje revizije, za oko 1 reviziju. Sa 5,3 revizije po jedinici unutarnje revizije, koliko su u prosjeku provele jedinice unutarnje revizije u 2020. godini, došlo je do blagog povećanja na 6,6 revizija po jedinici unutarnje revizije u 2021. godini.

⁸⁰ U JUR MKP BiH su do 12.09.2021. godine bile popunjene obje Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji predviđene pozicije (Rukovoditelj JUR i UR). Unutarnji revizor je prestao s radom u ovoj JUR (12.09.2021) zbog prelaska u drugu instituciju.

⁸¹ Ukupan broj revizora na dan 31.12.2021. godine.

⁸² Ukupan broj provedenih radnih dana za 20 jedinica unutarnje revizije na provedbi unutarnjih revizija i ostalih aktivnosti unutarnje revizije.

⁸³ Ukupan broj provedenih radnih dana na provedbi unutarnjih revizija i ostalih aktivnosti unutarnje revizije, za 18 jedinica unutarnje revizije koliko ih je ukupno dostavilo ovaj podatak u svom izvješću, s obrazloženjem odstupanja od planiranih revizijskih dana.

Međutim, prosječan broj datih preporuka u jednoj reviziji⁸⁴ ostao je skoro identičan u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 5,9 preporuka po reviziji (2021. godina), dok je u 2020. godini ovaj broj iznosio 5,7.

U 2021. godini je u 133 obavljene unutarnje revizije sudjelovao ukupno 41 unutarnji revizor, iz čega proizlazi da je prosječan broj obavljenih revizija po unutarnjem revizoru 3,2. U poređenju s 2020. godinom, kada je obavljeno ukupno 100 unutarnjih revizija u kojima je sudjelovalo ukupno 37⁸⁵ unutarnjih revizora, što u prosjeku iznosi 2,7 revizije po unutarnjem revizoru, došlo je do povećanja broja provedenih revizija po unutarnjem revizoru za 19% ili za 0,5 revizija.

U prethodnoj tablici navedeni su i podaci o ukupno ostvarenom broju revizijskih dana za svaku od jedinica unutarnje revizije u 2020. i 2021. godini. Ovaj broj predstavlja ukupan broj radnih dana koji je osoblje unutarnje revizije u jedinici unutarnje revizije provelo na vršenju revizija i provedbi ostalih aktivnosti unutarnje revizije i isti ne uključuje obveznu edukaciju unutarnjih revizora, kao ni druge vrste odsustva s posla. U jedinicama unutarnje revizije koje vrše funkciju unutarnje revizije u više institucija, ovaj broj se odnosi na sve institucije iz njihove nadležnosti u kojima su vršile reviziju. Broj revizijskih dana jedinica unutarnje revizije razlikuje se između jedinica, kako zbog razlike u broju osoblja unutarnje revizije, tako i zbog razlike u odsustvu s posla unutarnjih revizora.

Također, iz prethodne tablice vide se i podaci o prosječnom broju revizijskih dana jedinica po reviziji za 2020. i 2021. godinu. Ovaj broj, također, se razlikuje između jedinica, a isti, pored broja osoblja unutarnje revizije i odsustva s posla unutarnjih revizora, ovisi i od broja ukupno izvršenih revizija. Na broj revizija koji u tijeku godine realiziraju jedinice utječe više čimbenika od kojih su najznačajniji: adekvatnost godišnjeg planiranja rada JUR, popunjenost pozicije rukovoditelja JUR i unutarnjeg revizora, vrste revizija (naknadne revizije traju znatno kraće od redovitih ili *ad hoc* revizija), složenost područja revidiranja, obim revizije, iskustvo unutarnjih revizora, te provedba istih tema revizija u drugim institucijama (odnosi se na JUR koje vrše unutarnju reviziju u više institucija).

U jedinicama koje nemaju popunjenu poziciju rukovoditelja jedinice unutarnje revizije, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela, Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi i od svibnja 2021. godine Ministarstvo obrane BiH, unutarnji revizori obavljaju i poslove rukovoditelja JUR, vezano za sačinjavanje planova unutarnje revizije i periodičnih izvješća.

4.6. Kontinuirana profesionalna edukacija unutarnjih revizora u institucijama BiH

Kontinuirana profesionalna edukacija (KPE) unutarnjih revizora predstavlja sveobuhvatan proces u kojem unutarnji revizori u institucijama BiH održavaju razinu svoje stručnosti i kvalitet usluga koje pružaju, te iste razvijaju i nadograđuju usvajanjem novih znanja kroz daljnji profesionalni razvoj.

Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH i Poveljom unutarnje revizije definirana je obveza rukovoditelja jedinice unutarnje revizije da osigura visok kvalitet aktivnosti unutarnje revizije i da radi na osiguranju potrebnih obuka unutarnjih revizora, što uključuje pripremu i dostavljanje godišnjeg plana obuke rukovoditelju institucije radi odobravanja i osiguranja njegove provedbe.

Obvezu kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH definiraju sljedeći propisi:

- Standardi unutarnje revizije i to:

⁸⁴ Nisu uključene naknadne revizije u kojima se utvrđuje da li su provedene preporuke date u prethodnim revizijama.

⁸⁵ Nisu uključeni: rukovoditelj JUR SZP i UR MLJP BiH koji su počeli s radom krajem 2020. godine i rukovoditelj JUR MP BiH zbog porodijskog odsustva.

- Standard 1230 - *Kontinuirano profesionalno usavršavanje* - propisuje da su unutarnji revizori dužni unapređivati svoje znanje, vještine i ostale sposobnosti kroz kontinuirano profesionalno usavršavanje.
- Standard 1210 - *Stručnost* - nalaže da unutarnji revizori moraju posjedovati znanje, vještine i druge sposobnosti potrebne za izvršavanje svojih dužnosti.
- Etički kodeks;

Jedno od načela Etičkog kodeksa jeste "*Kompetentnost unutarnjih revizora*" koja, između ostalog, nalaže da unutarnji revizori pružaju samo one usluge za koje imaju potrebna znanja, vještine i iskustvo, ali i da su obavezni da kontinuirano unapređuju svoju stručnost, efektivnost i kvalitet svojih usluga.
- Program obuke i certificiranja unutarnjih revizora u institucijama BiH;

Program definira obvezu kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH, teme iz područja i oblasti koje su predmet obuka za KPE, vrste kontinuirane profesionalne edukacije, te obvezu izvješćivanja i vođenja evidencije o KPE unutarnjih revizora u jedinici unutarnje revizije. SHJ je obavezna, sukladno Programu, da na temelju izvješća jedinica unutarnje revizije vodi registar KPE unutarnjih revizora u institucijama BiH.
- Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvješćivanja o KPE unutarnjih revizora u institucijama BiH;

Odluka definira način bodovanja svake od vrsta KPE koje su definirane Programom, minimalan broj bodova koje su unutarnji revizori u institucijama BiH obavezni ostvariti na godišnjoj razini, kao i način priznavanja kontinuirane profesionalne edukacije obuka koje organiziraju domaći i/ili međunarodni pružatelji usluga/izvođači obuka.
- Uputstvo o KPE unutarnjih revizora u institucijama BiH;

Uputstvo definira način prijavljivanja unutarnjih revizora na obuke iz oblasti KPE, dokumentaciju koja je neophodna za priznavanje obuka kao KPE, način vođenja evidencije o KPE unutarnjih revizora u jedinici unutarnje revizije i izvješćivanja SHJ o KPE unutarnjih revizora.

Navedenim propisima definirano je i da SHJ priprema i/ili organizira obuke vezane uz teme iz područja i oblasti koje su predmet obuka za KPE i dostavlja unutarnjim revizorima u institucijama BiH informacije o održavanju obuka koje organizira samostalno ili u suradnji s domaćim ili međunarodnim pružateljima usluga/izvođačima obuka. Na temelju dostavljenih zahtjeva jedinica unutarnje revizije SHJ daje, također, sukladno navedenim propisima, mišljenje o ispunjavanju uvjeta za bodovanje i prihvatljivost obuka koje organiziraju domaći i/ili međunarodni izvođači obuka, kao kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH.

U izvještajnom razdoblju SHJ je, sukladno propisima iz oblasti KPE, organizirala obuke koje su predviđene Planom i programom obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu, koji je donijela SHJ i koji je objavljen na veb stranici Ministarstva financija i trezora BiH u dijelu koji se odnosi na SHJ. Uvažavajući preporuke o poštivanju epidemioloških mjera, obuke su organizirane u formi vebinara i to: dvije obuke iz oblasti unutarnje revizije i jedna trodnevna obuka iz oblasti financijskog upravljanja i kontrole tokom koje su prezentirane obje predviđene teme Planom i programom obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu.

Pored navedenih obuka i Koordinacioni odbor CJH održao je u prosincu 2021. godine konferenciju o temi "Prezentacija PIFC aplikacije, s posebnim osvrtom na modul unutarnja revizija", koja je dio kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH.

Prema evidencijama o prisustvu, na svakoj od obuka koje su organizirali SHJ i Koordinacijski odbor SJH sudjelovao je u prosjeku 41 unutarnji revizor iz institucija BiH, uključujući i osoblje SHJ zaduženo za oblast razvoja sustava unutarnje revizije, odnosno kroz sve obuke koje su SHJ i Koordinacijski odbor SJH organizirali iz oblasti unutarnje revizije u 2021. godini prošlo je ukupno 165 polaznika. Organiziranjem navedenih obuka omogućeno je unutarnjim revizorima u institucijama BiH da ispune obvezu stručnog usavršavanja, sukladno propisima iz oblasti KPE, po osnovu pohađanja obuka koje organizira ili podržava SHJ.

Također, u izvještajnom razdoblju SHJ je izdala ukupno 92 mišljenja o ispunjavanju uvjeta za bodovanje obuka koje organiziraju drugi izvođači obuka.

Od ukupnog broja osoblja unutarnje revizije u institucijama BiH (44⁸⁶), u izvještajnom razdoblju obveza kontinuirane profesionalne edukacije odnosila se na 39 zaposlenih. Na temelju dostavljenih izvješća o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji unutarnjih revizora u institucijama BiH za 2021. godinu, utvrđeno je da ukupno troje od ukupnog osoblja unutarnje revizije u institucijama BiH nije ispunilo obvezu KPE⁸⁷. S obzirom na značaj KPE i razvoja unutarnjih revizora i njihovih kompetencija, ovakvim situacijama će se morati posvetiti dodatna pozornost u cilju ispunjavanja zahtjeva propisa o KPE i standarda unutarnje revizije, a kako se kvalitet usluga unutarnje revizije ne bi dovodio u pitanje.

Jedinice unutarnje revizije su u svojim godišnjim izvješćima izvijestile da su, sukladno odobrenim planovima obuka unutarnjih revizora od strane rukovoditelja institucija, osigurana su i potrebna sredstva za pohađanje obuka u svim institucijama osim u Parlamentarnoj skupštini BiH, u kojoj u izvještajnom razdoblju nisu precizno alocirana sredstva za potrebe Jedinice u okviru odobrenog proračuna, te je pohađanje obuka unutarnjih revizora zavisilo od raspoloživih sredstava. S tim u vezi napominjemo da je Zakonom o unutarnjoj reviziji institucija BiH definirano da će jedinice unutarnje revizije u okviru proračunskog korisnika imati proračunsku alokaciju, koja se može identificirati i preko koje se mogu pratiti rashodi u svezi s izvršavanjem aktivnosti uspostavljenih Zakonom.

Napominjemo da su unutarnji revizori obavezni, sukladno Standardima unutarnje revizije, Etičkim kodeksom i propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije, unapređivati svoje znanje, vještine i druge sposobnosti potrebne za izvršavanje aktivnosti unutarnje revizije, kroz kontinuiranu profesionalnu edukaciju. Sticanje odgovarajućeg stručnog obrazovanja, certifikata, treninga i obavljanje drugih vidova propisane edukacije, pomaže unutarnjim revizorima da razvijaju razinu vještina i iskustva, koja se zahtijeva kako bi stručno obavljali svoje profesionalne obveze, te time doprinijeli unapređenju poslovanja organizacije.

Ako unutarnji revizori ne posjeduju dovoljno znanja i vještine, potrebne za kvalitetno izvršavanje njihovih dužnosti, može se dovesti u pitanje da li su angažirani unutarnjih revizora obavljani stručno i da li doprinose unapređenju upravljačkih i kontrolnih mehanizama, dajući preporuke i savjete u svezi s aktivnostima koje su predmet revidiranja.

4.7. Unapređenje sustava unutarnje revizije

Godišnje Konsolidirano izvješće unutarnje revizije za 2021. godinu dao je, pored pregleda stanja zakonodavnog okvira unutarnje revizije u institucijama BiH, i kumulativne podatke o izvršenim unutarnjim revizijama u izvještajnom razdoblju. Efekti unutarnje revizije koji su obuhvaćeni konsolidiranim izvješćem, ogledaju se u kvantitetu i kvalitetu preporuka koje daju jedinice unutarnje revizije u smislu unapređenja poslovanja i funkcioniranja institucija BiH. Također, efekti unutarnje revizije ogledaju se i u ostvarenom napretku u uspostavi i dogradnji sustava javne unutarnje financijske kontrole i unutarnje revizije, kao i kvalitetu savjetodavnih usluga koje unutarnja revizija pruža menadžmentu institucija.

Rezultati rada unutarnje revizije ogledaju se u davanju kvalitetnih preporuka, s jedne strane, ali i u realizaciji datih preporuka i unapređenju sustava financijskog upravljanja i kontrole u institucijama koje imaju uspostavljenu funkciju unutarnje revizije, s druge strane. U narednom razdoblju očekuje se daljnji napredak u ovoj oblasti, kako kroz povećanje obima i kvaliteta revizijskih izvješća i preporuka koje unutarnji revizori daju, tako i kroz dalju uspostavu i jačanje sustava unutarnje revizije i njenih kapaciteta u institucijama BiH.

⁸⁶ U ovaj broj je uključeno i troje zaposlenih u Odsjeku za razvoj sustava unutarnje revizije SHJ.

⁸⁷ Rukovoditelj JUR MFIT BiH, jedan unutarnji revizor u JUR MFIT BiH i unutarnji revizor u JUR MVTEO BiH.

Od rukovoditelja jedinica unutarnje revizije očekuje se da posebnu pozornost posvete unapređenju procesa planiranja, što podrazumijeva usmjeravanje aktivnosti unutarnje revizije u područja u kojima se, na temelju sveobuhvatne analize poslovanja i upravljanja rizicima, identificiraju slabosti unutarnjih kontrola, ali također i povećanje efikasnosti i učinka same revizije, kroz porast broja planiranih i izvršenih revizija. Unapređenje procesa planiranja je preduvjet za povećanje doprinosa unutarnje revizije ostvarenju ciljeva institucije i boljoj usklađenosti poslovanja s propisima, što se može postići kroz bolju iskorištenost revizijskih resursa, porast broja revidiranih područja i datih preporuka za otklanjanje utvrđenih slabosti.

Dodatni efekti unutarnje revizije umnogome će ovisiti i od efikasnosti i efektivnosti kadrovske popunjavanja i ustrojstvenog usklađivanja jedinica koje nisu u potpunosti ili popunjene ili uspostavljene s relevantnim propisima, s jedne strane, ali isto tako i od spremnosti menadžmenta i unutarnjih revizora za daljnji napredak na razvoju funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH, ali i razvoju cjelokupnog koncepta PIFC-a.

Važan zadatak i izazov za SHJ i jedinice unutarnje revizije u narednom razdoblju će svakako biti i dosljedna provedba kontrole kvaliteta rada unutarnje revizije, sukladno Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH koji je pripremljen sukladno zahtjevima Standarda unutarnje revizije i primjerima dobre prakse. Navedeni Pravilnik predstavlja rezultat zajedničkog rada SHJ i eksperata EU Projekta "PIFC-3", kojim je detaljno definiran način provedbe kontrole svakog od učesnika u ovom procesu, kako rukovoditelja jedinica unutarnje revizije, tako i SHJ i vanjskih ocjenitelja. Odluka o donošenju Pravilnika objavljena je u prosincu 2021. godini.⁸⁸

Jedna od aktivnosti koja se, također, realizira u okviru Projekta EU "PIFC-3" jeste i izrada i uvođenje odgovarajućeg softvera kao tehničke podrške procesu provođenja unutarnje revizije u institucijama BiH, koji će s jedne strane olakšati i doprinijeti većoj efikasnosti unutarnje revizije, dok će, s druge strane, unaprijediti postupak unutarnje kontrole kvaliteta, kroz stalni nadzor i usmjeravanje rada unutarnjih revizora. Također, softver će omogućiti i uspostavljanje baze podataka u jedinicama unutarnje revizije, što će značajno unaprijediti efikasnost godišnjeg i periodičnog izvješćivanja unutarnje revizije.

Nakon što je objavljen Pravilnik, kao i novi – ažurirani Priručnik za unutarnju reviziju u institucijama BiH⁸⁹, te okončane aktivnosti na izradi testne verzije softvera, SHJ je u suradnji s ekspertima Projekta "PIFC-3" organizirala u tijeku 2021. godine obuke za unutarnje revizore kako bi kroz prezentacije i praktične primjere olakšali primjenu navedenih metodologija i aplikativnih rješenja u tijeku pružanja usluga unutarnje revizije.

Iz svega iznesenog u ovom izvješću, primjetno je da je u prethodnom razdoblju učinjen dodatni napredak u uspostavi i razvoju sustava unutarnje revizije koji se ogleda u pripremi, objavljivanju i primjeni propisa kojima se definira sustav unutarnje revizije i funkcionalne uspostave sustava unutarnje revizije od strane SHJ, s jedne, ali i u kvalitetu vršenja funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH, s druge strane.

Ipak, stupanj napretka u ovoj oblasti, od strane institucija BiH, mogao bi i morao bi biti na znatno višoj razini čime bi se dao dodatni podstrek u razvoju ove oblasti i približavanju Bosne i Hercegovine i njenog sustava javne unutarnje financijske kontrole europskim vrijednostima.

⁸⁸ U "Službenom glasniku BiH" broj 74/21 i na veb stranici SHJ.

⁸⁹ Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 73/21.

5. Informacija o realizaciji Strategije razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama BiH za razdoblje 2020-2025 godina u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju i Operativnog godišnjeg akcijskog plana Strategije za 2021. godinu

5.1. Osnove Strategije razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama BiH za razdoblje 2020-2025 godina i informacija o njenoj realizaciji

Strategiju razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2020-2025 godina (Strategija) usvojilo je Vijeće ministara BiH, na svojoj 8. sjednici održanoj 11.06.2020. godine. Strategija je izrađena u okviru Projekta EU "PIFC-3", kroz suradnju eksperata Projekta i SHJ, sukladno okvirnom strateškom dokumentu koji je odobrio Koordinacijski odbor središnjih jedinica za harmonizaciju.

Strategija predstavlja nastavak opredjeljenja Vijeća ministara BiH za daljnje jačanje preduvjeta za zakonski usklađeno, efikasno, transparentno i odgovorno upravljanje javnim financijama. Djelotvoran sustav unutarnjih financijskih kontrola doprinosi jačanju fiskalne discipline, većoj transparentnosti i odgovornosti, te primjeni principa "vrijednost za novac" u upravljanju javnim sredstvima. Strategija se odnosi na razdoblje 2020-2025 godina i predstavlja treći strateški dokument iz oblasti unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

Strategijom je definiran sveobuhvatan strateški cilj *"da se kroz funkcionalan i djelotvoran sustav PIFC-a ublaže ključni rizici u poslovanju institucija Bosne i Hercegovine"*, koji je dalje razrađen na konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za unapređenje sustava financijskog upravljanja i kontrole, sustava unutarnje revizije i monitoringa i izvješćivanja o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

U oblasti sustava unutarnje revizije u institucijama BiH Strategijom je definiran cilj daljnjeg razvoja ovog sustava, a to je: *"efikasno korištenje resursa unutarnje revizije i ostvarivanje dodate vrijednosti sukladno međunarodnim standardima"*.

U oblasti monitoringa i izvješćivanja o PIFC-u potrebno je, sukladno Strategiji, *"unaprijediti praćenje efektivnosti PIFC-a od strane SHJ MFT BiH i Vijeća ministara BiH"*.

Sastavni dio Strategije je Akcijski plan, a isti sadrži ciljeve utvrđene Strategijom, mjere koje je potrebno poduzeti za njihovu realizaciju, razdoblje u kojem se očekuje realizacija, nositelje aktivnosti, pokazatelje uspješnosti i izvore financiranja utvrđenih mjera i aktivnosti. Strategijom je predviđena izrada operativnih godišnjih akcijskih planova rada za svaku kalendarsku godinu predviđenu Strategijom. Sadržaj godišnjeg akcijskog plana izvodi se iz Akcijskog plana Strategije i daje pregled aktivnosti koje je potrebno provesti radi realizacije predviđenih mjera.

Strategijom je dalje definirano da će SHJ izvješćivati Vijeće ministara BiH o realizaciji Strategije u okviru redovitog Godišnjeg konsolidiranog izvješća o sustavu unutarnje revizije u institucijama BiH i Konsolidiranog izvješća o sustavu financijskog upravljanja i kontrola.

Napominjemo da realizacija ciljeva i mjera predviđenih Strategijom izravno doprinosi ispunjavanju zahtjeva na putu daljnje integracije BiH u Europsku uniju. Kvalitetni sustavi unutarnjih kontrola ujedno su presudan čimbenik za ostvarivanje prava pristupa i korištenje predpristupnih fondova Europske unije.

Sukladno Strategiji i Akcijskom planu, SHJ je blagovremeno pripremila operativni godišnji akcijski plan za 2021. godinu, te sukladno njemu poduzela potrebne korake na realizaciji utvrđenih ciljeva.

5.2. Operativni godišnji akcijski plan Strategije razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama BiH za 2021. godinu

SHJ je, sukladno Strategiji razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u institucijama BiH za razdoblje 2020-2025⁹⁰, donijela Odluku o donošenju Operativnog godišnjeg akcijskog plana Strategije za 2021. godinu (u daljnjem tekstu: "Operativni godišnji akcijski plan"), koja je objavljena na veb stranici SHJ. Navedenom Odlukom predviđeno je da će SHJ u posebnom dijelu godišnjih konsolidiranih izvješća o sustavu unutarnje revizije i financijskog upravljanja i kontrole za 2021. godinu izvijestiti Vijeće ministara BiH o realizaciji mjera i aktivnosti iz Operativnog godišnjeg akcijskog plana.

Operativni godišnji akcijski plan sastavni je dio navedene Odluke, a isti sadrži ciljeve utvrđene Strategijom, aktivnosti za realizaciju utvrđenih ciljeva, nositelje aktivnosti, rokove za njihovu provedbu i pokazatelje uspješnosti. Pored mjera i aktivnosti utvrđenih u akcijskom planu Strategije, Operativni godišnji plan sadrži i mjere i aktivnosti iz operativnog akcijskog plana za 2020. godinu koje nisu realizirane do kraja 2020. godine, zbog kašnjenja u usvajanju Strategije i zbog pomjeranja rokova za realizaciju ciljeva Projekta "PIFC-3".

U nastavku je dat:

- pregled mjera i aktivnosti u oblasti unutarnje revizije koje su utvrđene Strategijom, zajedno s pripadajućim rednim brojem iz Akcijskog plana, i
- pregled aktivnosti koje je poduzela SHJ u izvještajnom razdoblju, u okviru pojedinačno svake od planiranih aktivnosti na realizaciji postavljenog cilja u oblasti unutarnje revizije, a to je: "*Efikasno korištenje resursa unutarnje revizije i ostvarivanje dodate vrijednosti sukladno međunarodnim standardima*".

OBLAST 2. Akcijskog plana Strategije: Unutarnja revizija

2.1. Osiguranje kvaliteta i informatička potpora unutarnjoj reviziji u svrhu ispunjavanja međunarodnih standarda;

2.1.A1. Ažurirati metodologiju rada unutarnje revizije, baziranu na rizicima;

U izvještajnom razdoblju SHJ je, u suradnji s Projektom⁹¹, okončala aktivnosti na ažuriranju metodologije rada unutarnje revizije - *Priručnika za unutarnju reviziju u institucijama Bosne i Hercegovine*, koji je pripremljen sukladno aktuelnim Međunarodnim standardima za unutarnju reviziju. Nakon što su okončane aktivnosti na izradi Priručnika SHJ je donijela Odluku o donošenju Priručnika koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 73/21. Priručnik je dostupan na veb stranici SHJ.

2.1.A2. Razviti metodologiju i alate za unutarnju procjenu kvaliteta od strane rukovoditelja JUR, uključujući izradu Programa osiguranja i unapređenja kvaliteta;

U izvještajnom razdoblju SHJ je, u suradnji s Projektom, okončala i aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provedbu osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* i isti objavila Odlukom o donošenju Pravilnika ("Službeni glasnik BiH" broj 74/21). Pravilnik daje detaljna pojašnjenja postupka unutarnjeg ocjenjivanja kvaliteta koje provode rukovoditelji JUR, uključujući i izradu programa osiguranja i unapređenja kvaliteta. U okviru Pravilnika definirani su i potrebni "alati" (upitnici i izvješća) za provedbu unutarnje ocjene kvaliteta JUR, koji su objavljeni i dostupni osoblju unutarnje revizije kao prilog Pravilniku⁹² i u okviru PIFC aplikacije⁹³, ovisno od njihove forme i veličine dokumenta. Navedena metodologija

⁹⁰ Usvojena na 8. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 11.06.2020. godine.

⁹¹ Projekt EU "Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3)

⁹² Upitnik za revidirani subjekt i Izvješće o periodičnom samoocjenjivanju.

⁹³ Upitnik za periodično samoocjenjivanje i Upitnik za revidirani subjekt.

u potpunosti je usklađena s Međunarodnim standardima za unutarnju reviziju koji uređuju oblast kontrole kvaliteta i ista se primjenjuje od 01.01.2022. godine.

2.1.A3. Obuka i stručno usavršavanje unutarnjih revizora, uključujući kontinuirani profesionalni razvoj;

SHJ je donijela *Plan i program obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu* koji je objavljen na veb stranici Ministarstva financija i trezora BiH, u dijelu koji se odnosi na SHJ.

U izvještajnom razdoblju SHJ je u potpunosti realizirala navedeni Plan obuka i to tako što je organizirala dvije obuke iz oblasti unutarnje revizije i jednu obuku iz oblasti FUK-a kojom su obuhvaćene dvije teme, koliko je ukupno i predviđeno Planom.

Pored navedenih obuka, jednu obuku iz oblasti unutarnje revizije, a koja se svrstava u KPE unutarnjih revizora u institucijama BiH, organizirao je i Koordinacijski odbor SJH.

Također, u izvještajnom razdoblju SHJ je, na temelju dostavljenih zahtjeva jedinica unutarnje revizije izdala, sukladno propisima iz oblasti KPE unutarnjih revizora u institucijama BiH, ukupno 92 mišljenja o bodovanju obuka kao KPE unutarnjih revizora organiziranih od strane domaćih i stranih pružatelja usluga.

Na svim obukama koje je organizirala SHJ i Koordinacijski odbor SJH, SHJ je poduzela neophodne aktivnosti kako bi svi unutarnji revizori u institucijama BiH mogli sudjelovati. Prema evidencijama o prisustvu na svakoj od ovih obuka sudjelovao je u prosjeku 41 unutarnji revizor iz institucija BiH (uključujući i osoblje SHJ zaduženo za oblast razvoja sustava UR), odnosno kroz sve obuke koje su SHJ i Koordinacijski odbor SJH organizirali u izvještajnom razdoblju prošlo je ukupno 165 polaznika.

2.1.A4. Razvoj i instalacija softvera za upravljanje unutarnjom revizijom;

U izvještajnom razdoblju SHJ je aktivno sudjeovala i pružila potrebnu pomoć Projektu u izradi softvera za upravljanje unutarnjom revizijom u institucijama BiH (PIFC aplikacija) koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3). Pomoć i podršku u izradi PIFC aplikacije pružilo je i osoblje jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH kroz testno ispitivanje sveobuhvatnosti i usklađenosti s metodologijom rada, dajući prijedloge i sugestije za unapređenje njene funkcionalnosti⁹⁴.

Također, testiranje PIFC aplikacije izvršeno je i kroz pilot reviziju koja je u potpunosti provedena u testnoj verziji PIFC aplikacije u JUR Ministarstva vanjskih poslova BiH, koju je provelo osoblje JUR MVP BiH uz mentorsku potporu eksperata Projekta⁹⁵.

2.2. Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u jedinicama za unutarnju reviziju;

SHJ je, nakon usvajanja Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH za 2020. godinu, obavijestila nadležne institucije, njih ukupno sedam⁹⁶, o zaključcima Vijeća ministara BiH (s 36. sjednice, održane 05.05.2021) o obvezi zapošljavanja unutarnjih revizora.

U okviru izrade Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH za 2021. godinu, SHJ je uputila, između ostalog, i zahtjev nadležnim institucijama za dostavu informacije o realizaciji navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH. Na temelju prikupljenih informacija o realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH, obaviješteni smo da je u tijeku 2021. godine okončana procedura zapošljavanja osoblja unutarnje revizije samo u dvije institucije: Ministarstvu vanjskih poslova BiH i Sudu BiH. Popunjena je i pozicija unutarnjeg revizora u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, ali prema sistematizaciji koja nije u skladu s pravilnikom o unutarnjoj organizaciji na koji je SHJ dala suglasnost.

Također, obaviješteni smo i da je u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ministarstvu

⁹⁴ U testiranju PIFC aplikacije – dio o UR, sudjelovali su rukovoditelj JUR MP BiH, rukovoditelj JUR SIPA-e i rukovoditelj JUR Parlamentarne skupštine BiH, zajedno sa zaposlenim u SHJ iz Odsjeka za unutarnju reviziju.

⁹⁵ Pasivnu ulogu u pilot reviziji, u formi obuke, imalo je i sljedeće osoblje: rukovoditelj JUR SZP, unutarnji revizor DKPT i stručni savjetnik za razvoj sustava unutarnje revizije, SHJ MFT BiH.

⁹⁶ MP, MCP, MVTEO, Sud BiH, MSB, DKPT i BHANSA.

civilnih poslova BiH u 2021. godini pokrenuta konkursna procedura za popunjavanje pozicije unutarnjeg revizora, ali ona nije okončana do razdoblja izrade Izvješća.

Zaključno s 31.12.2021. godine popunjeno je ukupno 39 sistematiziranih radnih mjesta u jedinicama unutarnje revizije institucija BiH. Od ukupno predviđenih 19 institucija BiH, koje su obvezne⁹⁷ uspostaviti jedinicu unutarnje revizije, do kraja 2021. godine ukupno 10 institucija je u potpunosti kadrovski popunilo JUR. Institucije u kojima nije popunjena jedinica unutarnje revizije su: Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo obrane BiH, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.

U tijeku 2020. godine je i u javnom poduzeću Radio-televizija BiH, sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH, Odluci o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH i Pravilniku o zapošljavanju unutarnjih revizora u institucijama BiH, uspostavljena je JUR koju čine rukovoditelj JUR i jedan unutarnji revizor.

2.3. Unutarnja revizija usmjerena na pružanje dodate vrijednosti u visokorizičnim oblastima:

2.3.A1. Usmjeriti unutarnju reviziju na područja visokog rizika (registri rizika rukovodstva i neovisna procjena JUR) i davanje preporuka za rješavanje uzroka rizika:

Metodologijom rada unutarnje revizije u institucijama BiH date su detaljne smjernice za pripremu strateških i godišnjih plano va unutarnje revizije na temelju procjene rizika, uključujući i detaljno pojašnjenje načina na koji unutarnja revizija vrši analizu rizika u postupku izrade vlastite neovisne procjene.

Sukladno točki 3. novog - ažuriranog Priručnika za unutarnju reviziju u institucijama BiH⁹⁸, kao i točki 2. prethodnog Priručnika⁹⁹, rukovoditelj JUR obavezan je, prilikom vlastite neovisne procjene rizika na temelju koje priprema planove rada, analizirati rizike u poslovanju institucije utvrđene od strane rukovodstva institucije. Naputci koje daje Priručnik usklađena su s redoslijedom radnji u PIFC aplikaciji i istim je, između ostalog, definirano da je osoblje JUR obvezno preuzeti i analizirati registre rizika i procjenu rizika koju je sačinilo rukovodstvo institucije.

Priručnik, također, upućuje unutarnju reviziju da u postupku procjene rizika koristi Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama BiH koje su objavljene od strane SHJ¹⁰⁰ i da, u svrhu definiranja primjerenosti i adekvatnosti kontrola i rezidualnog rizika, primjenjuje analizu uzroka rizika sukladno Smjernicama.

Očekuje se da će i PIFC aplikacija, nakon što bude stavljena u upotrebu, dodatno doprinijeti dosljednoj provedbi propisane metodologije rada unutarnje revizije, kako u dijelu provedbe revizijskih angažmana, tako i u procesu upravljanja revizijom, što u ovom konkretnom slučaju znači da rukovoditelj JUR neće moći sačiniti planove rada unutarnje revizije koji sadrže podatke o prioritarnim područjima revidiranja, a da prethodno ne stekne uvid u popis procesa, uspostavljene kontrole i procjenu preostalog rizika, koji je pripremila rukovodstvo.

2.3.A2. Izraditi metodologiju za praćenje uticaja i kvantifikaciju efekata implementiranih preporuka unutarnje revizije:

U novom - ažuriranom Priručniku za unutarnju reviziju u institucijama BiH, u dijelu u kojem je obrađena oblast praćenja realizacije preporuka (točka 7.4.2), ukazano je na značaj i potrebu praćenja mjerljivih efekata preporuka, uz koje se mjerljivi efekti mogu iskazati.

Također, i u PIFC aplikaciji, u dijelu koji se odnosi na praćenje realizacije preporuka, predviđeno je polje za unos podatka o sumi mjerljivih efekata, zbirno za sve preporuke u okviru revizijskog izvješća koje je prihvatila institucija.

⁹⁷ Odluka o kriterijima za uspostavu jedinica unutarnje revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 59/19)

⁹⁸ Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 73/21.

⁹⁹ Objavljen u "Službenom glasniku BiH" broj 82/11.

¹⁰⁰ Odluka SHJ MFT BiH, broj: 03-1-02-2-273-1/20 od 21.12.2020. godine.

Kako bi unutarnja revizija bila u mogućnosti da provodi ovu aktivnost, potrebno je da revidirane ustrojstvene jedinice pruže svu potrebnu pomoć i podatke unutarnjoj reviziji, kako u procesu ocjene postojećih kontrola i rizika, tako i u procesu praćenja implementacije preporuka, jer se samo kroz sveukupan pristup razmatranju posljedica neželjenih događaja mogu na adekvatan način utvrditi financijski i drugi mjerljivi efekti preporuka.

2.3.A3. Osigurati obuke za unutarnje revizore iz oblasti FUK-a, koje se pružaju rukovodstvu i osoblju institucija iz oblasti FUK-a, kako bi se osiguralo da unutarnji revizori budu u tijeku aktuelnostima i kako bi kroz svoj rad mogli dati doprinos realizaciji postavljenih ciljeva kroz dodatu vrijednost;

U izvještajnom razdoblju SHJ je, sukladno *Planu i programu obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu*, organizirala jednu trodnevnu u tijeku koje su obrađene obje teme iz oblasti financijskog upravljanja i kontrole za unutarnje revizore u institucijama BiH predviđene Planom, te poduzela i sve neophodne aktivnosti kako bi svi unutarnji revizori mogli nazočiti ovim obukama. Obuke su obuhvatile aktuelne teme predviđene Planom, te su tijekom obuka prezentirani registri rizika - procjena rizika za strateško planiranje unutarnje revizije i softversko izvješćivanje o financijskom upravljanju i kontroli u institucijama BiH.

U okviru strateškog cilja koji se odnosi na monitoring i izvješćivanja o PIFC-u "Unaprijediti praćenje efektivnosti PIFC-a od strane SHJ MFT BiH i Vijeća ministara BiH", u nastavku je dat pregled mjera i aktivnosti iz oblasti unutarnje revizije utvrđenih Strategijom, zajedno s pregledom aktivnosti koje je poduzela SHJ na njihovoj realizaciji.

OBLAST 3. Akcijskog plana Strategije: Monitoring razvoja i kvalitete unutarnjih financijskih kontrola

3.1. Automatizacija izvješćivanja o PIFC-u uz proširene izvore i alate za prikupljanje podataka;

3.1.A1. Revidirati pitanja iz upitnika o samoprocjeni i obrazac za godišnje izvješćivanje o unutarnjoj reviziji;

SHJ svake godine, u okviru priprema za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije, priprema pitanja za godišnje izvješće unutarnje revizije koja su usklađena s relevantnim propisima i zadacima SHJ koji proizlaze iz planskih dokumenata, kao i s dostignutim stupnjem razvoja unutarnje revizije u institucijama BiH. Pitanja su sadržana u formi obrasca, koji SHJ blagovremeno dostavlja jedinicama unutarnje revizije u institucijama BiH u printanoj i elektroničkoj verziji, kao prilog obavještenju o obvezi dostavljanja Godišnjeg izvješća unutarnje revizije.

Sukladno Pravilniku o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH, koji je stupio na snagu 01.01.2022. godine, SHJ će u narednom razdoblju, nakon što budu okončane aktivnosti na instaliranju PIFC aplikacije, pripremiti i pitanja za Upitnik za periodično samoocjenjivanje koja će biti dostupna unutarnjoj reviziji u okviru PIFC aplikacije. Ovim će biti omogućeno jedinicama unutarnje revizije da na jednoobrazan način provode unutarnje ocjenjivanje u dijelu koji se odnosi na periodično samoocjenjivanje, uz pomoć PIFC aplikacije koja će s jedne strane osigurati čuvanje unesenih podataka, a s druge strane olakšati primjenu metodologije ocjenjivanja koja je definirana Pravilnikom o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH. Forma Upitnika je definirana u suradnji s ekspertima Projekta, na temelju razmatranja primjera dobre prakse u ovoj oblasti.

3.1.A2. Razvoj i instalacija softvera za izvješćivanje o unutarnjoj reviziji, uključujući obuku korisnika za korištenje softvera;

Kao što je prethodno navedeno (u okviru točke 2.1.A4.) u izvještajnom razdoblju SHJ je aktivno sudjelovala i pružila potrebnu pomoć ekspertima Projekta u izradi softvera za upravljanje unutarnjom revizijom u institucijama BiH koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3).

Osoblje unutarnje revizije u javnom sektoru BiH imalo je priliku upoznati se s načinom korištenja PIFC aplikacije, u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju, kroz teorijsku obuku koja je organizirana u studenom

2021. godine u okviru Projekta, u suradnji tri središnje harmonizacijske jedinice u BiH. Dodatno, i Koordinacijski odbor SJH je u prosincu 2021. godine održao obuku za unutarnje revizore u javnom sektoru u BiH tijekom koje je detaljno prezentiran dio o unutarnjoj reviziji u PIFC aplikaciji.

Pored navedenih teorijskih obuka, u izvještajnom razdoblju organizirana je i praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije, koja je ostvarena u okviru pilot revizije koja je u potpunosti provedena u testnoj verziji PIFC aplikacije u Ministarstvu vanjskih poslova BiH. Navedenu praktičnu obuku prošlo je ukupno šest osoba koji rade na poslovima unutarnje revizije u institucijama BiH¹⁰¹.

Planirano je da se u narednom razdoblju, sukladno *Planu i programu obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2022. godinu* koji je donijela SHJ i koji je objavljen na veb stranici SHJ, odnosno na veb stranici Ministarstva financija i trezora BiH, u dijelu koji se odnosi na SHJ, održi još jedna obuka o korištenju PIFC aplikacije – modul interna revizija. Također, planirano je da se u narednom razdoblju organizira i još jedna pilot revizija – praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije.

Svim korisnicima PIFC aplikacije na raspolaganju je i Korisničko uputstvo koje je pripremila IT kompanija, a koje pruža detaljna pojašnjenja načina korištenja pojedinačno svake od funkcija u PIFC aplikaciji.

3.1.A3. Primjena softvera za izvješćivanje o unutarnjoj reviziji:

Nakon što su okončane aktivnosti na izradi i testiranju PIFC aplikacije, ravnatelji tri središnje harmonizacijske jedinice potpisali su, u veljači 2022. godine, Zapisnik o odrađenim poslovima i garantnom održavanju PIFC aplikacije s IT kompanijom, koja je izradila softver – PIFC aplikaciju. Očekuje se da će se, nakon tehničke instalacije PIFC aplikacije na server Ministarstva financija i trezora BiH, ista staviti u uporabu.

3.2. Razviti i implementirati okvir za provjeru kvaliteta sustava PIFC-a od strane SHJ:

3.2.A3. Razviti podzakonske akte (odluka) i metodologije za pregled kvaliteta JUR:

U izvještajnom razdoblju SHJ je, u suradnji s Projektom, okončala aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provedbu osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine*, u okviru kojeg je definiran i način provedbe kontrole kvaliteta od strane SHJ. Pravilnik je objavljen Odlukom SHJ MFT BiH o donošenju Pravilnika o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 74/21), o čemu su blagovremeno obaviještene sve jedinice unutarnje revizije u institucijama BiH. Pravilnik je dostupan na veb stranici SHJ, odnosno MFIT BiH u dijelu koji se odnosi na SHJ.

U skladu s Pravilnikom, SHJ će u ovoj godini, nakon analize godišnjih izvješća jedinica unutarnje revizije, donijeti Godišnji plan za periodični pregled kvaliteta aktivnosti unutarnje revizije za 2023. godinu.

3.2.A3. Provođenje pregleda kvaliteta JUR (uzorak institucija):

Kao što je u prethodnoj točki obrazloženo (3.2.A3), način i procedura provedbe periodičnog pregleda kvaliteta od strane SHJ definirana je *Pravilnikom o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* koji je stupio na snagu 01.01.2022. godine. Sukladno odredbama Pravilnika, SHJ je obvezna kontinuirano, svake godine do 01.06, donositi godišnji plan za periodični pregled kvaliteta aktivnosti unutarnje revizije koje će biti provedene u narednoj godini i da o rezultatima pregleda izvješćuje u okviru Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH. U svezi s time, a sukladno datumu stupanja na snagu Pravilnika, SHJ će u ovoj godini (2022) izraditi, na temelju analize godišnjih izvješća JUR za prethodnu godinu, godišnji plan u kojem će biti definirane jedinice unutarnje revizije u institucijama BiH u kojim će u tijeku 2023. godine biti izvršen pregled kvaliteta, na način kako je to utvrđeno Pravilnikom.

¹⁰¹ Rukovoditelj JUR MVP BiH, dva unutarnja revizora u JUR MVP BiH, rukovoditelj JUR SZP, unutarnji revizor DKPT i stručni savjetnik za razvoj sustava unutarnje revizije, SHJ.

3.2.A3. Razviti podzakonske akte za vanjsku procjenu kvaliteta od neovisnih trećih strana u JUR u kojima dostignuti stupanj razvoja opravdava takvo ulaganje;

U okviru *Pravilnika o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* (naveden u prethodne dvije točke), koji je SHJ u suradnji s Projektom pripremila i objavila u izvještajnom razdoblju, definiran je i način provedbe vanjske ocjene kvaliteta od strane neovisnih trećih strana.

3.3. Ojačati analitički i koordinacijski kapacitet SHJ;

3.3.A1. Razvoj kapaciteta za SHJ iz oblasti upravljanja javnim financijama (specijalistička znanja);

Zaposleni u SHJ zaduženi za razvoj sustava unutarnje revizije su i u 2021. godini ispunili obvezu definiranu propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije unutarnjih revizora u institucijama BiH, o čemu se vodi evidencija u SHJ.

U okviru KPE za 2021. godinu zaposleni su sudjelovali i na obukama iz oblasti upravljanja javnim financijama, kako je to predviđeno propisima iz oblasti KPE i *Planom i programom obuka SHJ MFIT BiH za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu*.

3.3.A5. Redovita razmjena informacija i suradnja s rukovoditeljima JUR;

Usljed specifičnih uvjeta rada izazvanih pandemijom¹⁰² u izvještajnom razdoblju Odsjek za razvoj sustava unutarnje revizije SHJ je i u ovakvim uvjetima uzrokovanim pandemijom, tijekom 2021. godine održao ukupno 6 sastanaka s rukovoditeljima JUR, te nastavio pružati potrebnu pomoć i konsultacije osoblju JUR u institucijama BiH kroz pružanje potrebnih informacija (dopisi, putem mejla, telefonskim putem) i izdavanje traženih mišljenja i suglasnosti.

3.3.A6. Inoviranje i provedba programa obuke za FUK;

U izvještajnom razdoblju održana je trodnevna obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH iz oblasti FUK-a, tijekom koje su obrađene teme definirane Planom i programom obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2021. godinu.

U siječnju 2022. godine SHJ je donijela Plan i program obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH za 2022. godinu u kojem je, također, predviđena obuka na aktualne teme iz oblasti FUK-a. Plan je objavljen na veb stranici SHJ MFIT BiH. S navedenim planom blagovremeno su upoznati svi unutarnji revizori u institucijama BiH.

3.3.A7. Redovita razmjena informacija s Agencijom za državnu službu BiH i razvoj obuka za osoblje zaduženo za FUK i UR na temu rizika i kontrola u području upravljanja ljudskim resursima i stvaranja preduvjeta za upravljanje utemeljeno na učinku;

U izvještajnom razdoblju SHJ je nastavila suradnju s Agencijom za državnu službu BiH i, sukladno relevantnim propisima, blagovremeno poduzela potrebne aktivnosti kako bi obuke iz oblasti unutarnje revizije i FUK-a koje je organizirala SHJ u 2021. godini bile priznate kao obuke državnih službenika za koje Agencija dodjeljuje određeni broj kredita, u svrhu ispunjavanja odredbi o obveznom stručnom usavršavanju državnih službenika.

¹⁰² Mjere u vezi sprečavanja pandemije COVID – 19, poštovanje fizičke distance, "rad od kuće" i dr.

6. Realizacija zaključaka Vijeća ministara BiH

Vijeće ministara BiH je, na svojoj 36. sjednici koja je održana 05.05.2021. godine, prilikom upoznavanja s Godišnjim konsolidiranim izvješćem unutarnje revizije, donijelo sljedeće zaključke:

1. Zadužuju se Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA, institucije u okviru kojih je propisana obveza uspostave jedinica unutarnje revizije, da u što kraćem roku poduzmu i okončaju sve potrebne radnje vezano za usklađivanje svojih pravilnika o unutarnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju s relevantnim propisima.
2. Zadužuju se Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Sud BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, institucije u okviru kojih je propisana obveza uspostave jedinica unutarnje revizije, a koje još nisu u potpunosti kadrovski popunile JUR osobljem unutarnje revizije, da zajedno s Ministarstvom financija i trezora BiH osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja unutarnjih revizora u 2021. godini.
3. Zadužuje se Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA u okviru koje je propisana obveza uspostave jedinice unutarnje revizije da osigura sredstva i provede procedure zapošljavanja unutarnjih revizora u 2021. godini.
4. Zadužuju se rukovoditelji jedinica unutarnje revizije i unutarnji revizori da se u obavljanju svojih radnih zadataka u potpunosti pridržavaju metodologije i nputaka Središnje harmonizacijske jedinice MFIT BiH i da o tome blagovremeno izvješćuju Središnju harmonizacijsku jedinicu MFIT BiH.
5. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica MFIT BiH da metodologijom za rad unutarnjih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine propiše rokove za sačinjavanje strateških i godišnjih planova rada unutarnje revizije.
6. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica MFIT BiH da kroz realizaciju projekta „Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3), koji se financira iz sredstava IPA programa EU za Bosnu i Hercegovinu, osigura aplikativna softverska rješenja koja omogućavaju planiranje, vršenje i izvješćivanje o procesima unutarnje revizije utemeljena na najboljim praksama revizije, kako bi se stvorili uslovi za unapređenje sustava unutarnje revizije i uvođenje sveobuhvatne kontrole kvaliteta funkcije unutarnje revizije u institucijama BiH.
7. Zadužuju se institucije BiH i zaposleni u jedinicama unutarnje revizije da osiguraju i pruže svu neophodnu potporu projektu „Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3) i Središnjoj harmonizacijskoj jedinici MFIT BiH na uvođenju i primjeni aplikativno – softverskih rješenja za unutarnju reviziju.
8. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica MFIT BiH da donese potrebne metodološke dokumente kojima će biti uređen način i postupak provedbe kontrole kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH.
9. Zadužuje se Ministarstvo financija i trezora BiH i Središnja harmonizacijska jedinica MFIT BiH da ovo izvješće dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

SHJ je, nakon zaprimanja obavijesti o usvajanju navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH, o istim upoznala sve institucije BiH na koje se zaključci odnose, kao i jedinice unutarnje revizije, kako bi poduzeli potrebne mjere i radnje na njihovoj realizaciji.

U tijeku pripremnih aktivnosti na izradi Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije za 2021. godinu, SHJ je tražila od institucija BiH i jedinica unutarnje revizije da, uz godišnje izvješće unutarnje revizije, dostave i informacije o realizaciji naprijed navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH.

Na temelju informacija dobijenih od institucija BiH i jedinica unutarnje revizije, te aktivnosti poduzetih od strane SHJ, u nastavku dajemo pregled realizacije naprijed navedenih zaključaka:

- (1) Od tri institucije BiH, na koje se odnosi zaključak Vijeća ministara BiH da u što kraćem roku poduzmu i okončaju sve potrebne radnje vezano za usklađivanje svojih pravilnika o unutarnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju s relevantnim propisima, primili smo obavijesti od dvije institucije, koje u nastavku navodimo.
- Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH dostavila je obavijest da je nacrt novog pravilnika o unutarnjoj organizaciji Direkcije u završnoj fazi donošenja i da je u siječnju 2022. godine, nakon potvrđene formalne ispravnosti pravilnika od strane Ministarstva sigurnosti BiH, upućen Generalnom tajništvu Vijeća ministara BiH kako bi bio uvršten na dnevni red sjednice Vijeća ministara BiH radi davanja suglasnosti.
 - Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA je obavijestila da su u tijeku aktivnosti u vezi s realizacijom zaključaka Vijeća ministara BiH, o čemu će pravovremeno obavijestiti SHJ.

U tijeku izrade Izvješća nismo zaprimili odgovor Ministarstva sigurnosti BiH na dopis koji je SHJ uputila u svrhu prikupljanja podataka o realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH. U okviru podataka iz Godišnjeg izvješća unutarnje revizije Ministarstva sigurnosti BiH obaviješteni smo da je Ministarstvo sigurnosti BiH pripremlilo prijedlog izmjena i dopuna pravilnika o unutarnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju usklađen s relevantnim propisima i na koji je SHJ dala suglasnost, ali da navedeni prijedlog pravilnika još nije razmatran na sjednici Vijeća ministara BiH.

- (2) Od ukupno šest institucija koje nisu u potpunosti kadrovski popunile jedinicu unutarnje revizije i na koje se odnosi zaključak da, zajedno sa Ministarstvom financija i trezora BiH, osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja unutarnjih revizora u 2021. godini, samo je jedna institucija u potpunosti okončala aktivnosti na kadrovskom popunjavanju jedinice unutarnje revizije, a to je Sud BiH.

Dvije institucije su u tijeku 2021. godine pokrenule konkursnu proceduru za popunjavanje pozicije unutarnje revizora, a to su: Ministarstvo civilnih poslova BiH i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Dvije institucije trebaju, kao preduvjet za pokretanje konkursne procedure za kadrovsko popunjavanje jedinice unutarnje revizije, prethodno okončati aktivnosti na izmjeni pravilnika o unutarnjoj organizaciji, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH.

U tijeku izrade Izvješća nismo zaprimili odgovor Ministarstva pravde BiH na dopis koji je SHJ uputila u svrhu prikupljanja podataka o realizaciji navedenog zaključka Vijeća ministara BiH. Na temelju podataka iz Godišnjeg izvješća unutarnje revizije Ministarstva pravde BiH obaviješteni smo da nisu popunjene dvije pozicije unutarnje revizora i da je, od 02.09.2021. godine, popunjena samo pozicija rukovoditelja Jedinice unutarnje revizije u ovom ministarstvu.

- (3) Od Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA, na koju se odnosi zaključak broj 3. Vijeća ministara BiH da je potrebno da osigura sredstva i provede procedure zapošljavanja unutarnjih revizora u 2021. godini, primili smo samo uopćenu obavijesti koja je navedena u okviru točke 1, a to je da su u tijeku aktivnosti na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH o čemu će SHJ biti pravovremeno obaviještena.
- (4) Na temelju godišnjih izvješća dostavljenih od jedinica unutarnje revizije, obaviješteni smo da svi rukovoditelji jedinica unutarnje revizije i unutarnji revizori u institucijama BiH, u obavljanju svojih radnih zadataka, poštuju i primjenjuju metodologiju i napatke SHJ MFIT BiH. Godišnja izvješća jedinica unutarnje revizije institucija BiH za 2021. godinu dostavljena su SHJ MFIT BiH blagovremeno.
- (5) SHJ je u izvještajnom razdoblju, u suradnji s ekspertima Projekta EU PIFC 3, okončala aktivnosti na pripremi novog Priručnika za unutarnju reviziju u institucijama BiH, koji je usklađen s posljednjom verzijom

Međunarodnih standarda za unutarnju reviziju. Priručnik je SHJ objavila Odlukom o donošenju Priručnika, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 73/21.

U navedenom Priručniku propisani su rokovi za sačinjavanje strateških (trogodišnjih) i godišnjih planova rada unutarnje revizije u institucijama BiH. Naime, definirano je da je rukovoditelj jedinice unutarnje revizije obavezan pripremiti i dostaviti strateški i godišnji plan rada jedinice, koji se odnosi na naredno trogodišnje razdoblje / godinu, na odobrenje i potpis rukovoditelju institucije najkasnije do 31. prosinca tekuće godine za naredno plansko razdoblje.

- (6) SHJ je u proteklom razdoblju aktivno sudjelovala i pružila potrebnu pomoć ekspertima Projekta u izradi softvera za upravljanje unutarnjom revizijom koji će se koristiti u javnom sektoru BiH, a koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3).

U drugoj polovini 2021. godine, uporedo s aktivnostima na razvoju softvera – PIFC aplikacije, provedene su i aktivnosti na testiranju njene funkcionalnosti, u kojim je, pored eksperata Projekta i tri središnje harmonizacijske jedinice, bilo uključeno i osoblje unutarnje revizije sa sve tri razine vlasti u BiH. Također, u navedenom razdoblju središnje harmonizacijske jedinice i Koordinacijski odbor SJH održali su, u suradnji s ekspertima Projekta, dvije obuke za unutarnje revizore u javnom sektoru BiH o načinu korištenja PIFC aplikacije. U istom razdoblju, u okviru Projekta, provedene su i pilot revizije u testnoj verziji PIFC aplikacije, od kojih je jedna realizirana u institucijama BiH. Pripremljeno je i Korisničko uputstvo za PIFC aplikaciju od strane IT kompanije koja je izradila softver i ono će biti dostupno svim korisnicima u okviru Aplikacije.

Nakon što su okončane aktivnosti na izradi i testiranju PIFC aplikacije, te održane i planirane obuke na kojima je upoznato osoblje koje je zaduženo za oblast FUK-a i unutarnje revizije u javnom sektoru BiH s načinom korištenja Aplikacije, potpisan je, u veljači 2022. godine, Zapisnik o odrađenim poslovima i garantnom održavanju PIFC aplikacije¹⁰³. U toku izrade ovog izvješća pristupilo se završnim aktivnostima na stavljanju PIFC aplikacije u upotrebu, što podrazumijeva instalaciju softvera na servere korisnika Aplikacije. Ova aktivnost se za institucije BiH realizira u suradnji Ministarstva financija i trezora BiH i IT kompanije.

Planirano je da se u narednom razdoblju, nakon što se PIFC aplikacija stavi u upotrebu, održi još jedna obuka za unutarnje revizore u institucijama BiH o korištenju PIFC aplikacije – modul unutarnja revizija, te organizira i još jedna pilot revizija – praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije.

- (7) U tijeku 2021. godine SHJ je poduzela potrebne aktivnosti, sukladno iskazanim zahtjevima eksperata Projekta i IT kompanije koja je radila na izradi softvera, kako bi bila osigurana adekvatna i efikasna podrška i pomoć u izradi PIFC aplikacije. Formirana je radna grupa u koju su imenovani rukovoditelji tri jedinice unutarnje revizije i osoblje Odsjeka za unutarnju reviziju SHJ, koja je kroz proaktivan pristup blagovremeno pružila svu potrebnu pomoć u postupku razvoja i testiranja PIFC aplikacije. Također, organizirana je, sukladno raspoloživim kapacitetima i predviđenoj dinamici rada eksperata Projekta, i jedna praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije – pilot revizija, u kojoj je bilo uključeno osoblje iz tri jedinice unutarnje revizije i SHJ.

Svo osoblje unutarnje revizije u institucijama BiH, koje je u izvještajnom razdoblju bilo uključeno u provođenju navedenih aktivnosti, pružilo je svu zahtijevanu pomoć i potporu na uvođenju PIFC aplikacije u dijelu koji se odnosi na unutarnju reviziju.

- (8) SHJ je u izvještajnom razdoblju, u suradnji s Projektom, okončala aktivnosti na pripremi Pravilnika o provedbi osiguranja i unapređenja kvaliteta unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i isti objavila Odlukom o donošenju Pravilnika ("Službeni glasnik BiH" broj 74/21). Pravilnikom je detaljno definiran način i postupak provedbe kontrole kvaliteta unutarnje revizije u institucijama BiH, sukladno Međunarodnim standardima za unutarnju reviziju i odredbama Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH koji uređuju ovu oblast, te primjerima dobre prakse.

¹⁰³ Zapisnik su potpisali ravnatelji tri središnje harmonizacijske jedinice i IT kompanija koja je izradila softver – PIFC aplikaciju.

(9) Ministarstvo financija i trezora BiH i SHJ, sukladno zaključcima Vijeća ministara BiH, dostavili su Parlamentarnoj skupštini BiH Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije za 2020. godinu. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH razmatrao je i usvojio Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije za 2020. godinu na 22. sjednici održanoj 07.07.2021. godine, a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na 21. sjednici, održanoj 24.03.2022. godine.

Broj: 02-1-16-7-13-23/22
Sarajevo, 28.03.2022. godine

RAVNATELJ

Ranko Šakota